

ADJ, KIRÁLY, KATONÁT!

CSOPORTOS VETÉLKEDŐ
10–15 ÉVESEKNEK

2014. november – 2015. április

9.

Szöveggyűjtemény

Kolozsvár • 2014

Kiadja a

MAGYAR IFJÚSÁGI TANÁCS

www.mitesek.net

Tagszervezeteink:

Felelős kiadó: Fancsali Barna

Szerkesztette: Bardócz Csaba

Közreműködtek: Ferencz Éva és Fülöp Júlia

Korrektúrázta: Line Ibolya

Borító: Könczey Elemér terve alapján

Tördelte: Kolcza Máttyás Barna

A rendezvény támogatói:

Bethlen Gábor Alap, Székelyföldi Legendárium

ISSN 2393 – 0012

ISSN-L 2393 – 0012

Kedves olvasó!

Képzeld el, találkoztam olyan gyerekekkel, aki – mikor megkérdeztem, hogy őt mi tenné boldoggá, meglepődésemre – azt mondta, hogy egy tabletet, azaz egy táblagépet szeretne. Ha megkapná, akkor boldognak érezné magát. Ez a világ már csak ilyen, ilyeneket sugall nekünk. De, ha ilyeneket mond, akkor ez a világ hazudik. Hiszen te is tudod, hogy igazából akkor vagy boldog, ha otthon a családban béke, megértés, elfogadás, szeretet van, ha van legalább egy vagy több testvéred, barátod, akivel megértitek egymást és jókat tudtok játszani.

Az Adj, király, katonát! vetélkedőt immár kilencedik éve azért szervezzük, hogy ezekre az értékekre, igazságokra hívjuk fel a figyelmet. Öröm számunkra, hogy ebben az évben Veled együtt indulhatunk a nagy kalandra, hogy Veled ismerjük meg ennek a szöveggyűjteménynek a tartalmát, készülünk a helyi vetélkedőre, az elődöntőre, és az április 25-én Kolozsváron sor kerülő Mindent eldöntőre. Külön megtiszteltetés lenne, ha a nyári Hun tábor résztvevői közt láthatnálak téged is, mert ez azt jelentené, hogy az előtted álló akadályokat sikeresen átlépted.

Immár kilenc éve azt látjuk, hogy kitartással, szorgalommal, talpraesettséggel, és egy kis szerencsével igenis komoly eredményeket érhetek el. Munkára fel!

Idén is több ezer gyerekhez jut el ez a szöveggyűjtemény, ami több tanulságos írást tartalmaz. Az, aki a mesék üzeneteit megértette, az már a legfontosabb nyereséget meg is kaparintotta. Természetesen sok más meglepetés vár rád: könyvek, játékok, táborozási lehetőségek, egyebek. Ebben az évadban is lehetőséget biztosítunk arra, hogy saját írásod a jövő évi szöveggyűjteménybe bekerülhessen. Bátorítalak,

hogy élj ezzel a lehetőséggel. A kicsinyhitűséged győzd le, keresd meg a szöveggyűjtemény végén szereplő kiírást és írd!

Ha a vetélkedőbe bekapcsolódó gyerekekkel szeretnél megismerkedni, akkor keresd fel a pofakönyv, avagy a Facebook **Adj, király, katonát! ifjúsági vetélkedő** felhasználóját, tetszikeld (likeold) vagy jelöld be, hogy követed és rengeteg veled egykorú diákkal ismerkedhetsz meg.

Jó olvasást, meghatározó élményeket!

Ikafalva, 2014. november 20.

Bardócz Csaba programfelelős

A hat hattyú

Egyszer egy király elment vadászni egy nagy-nagy erdőbe. Olyan sebesen űzte a vadat, hogy a kíséretéből senki nem tudott a nyomában maradni. Mikor leszállt az este, megállt, körülnézett: akkor látta, hogy eltévedt. Megfújta a vadászkürtjét. A hang végigzengett a tájon, aztán elhalt a lombok közt, és nem felelt rá senki. Útnak nyoma sem volt sehol, bármerre keresgélt, csak a sokéves avar zörgött a lába alatt, mintha soha senki nem járt volna erre.

Hanem a mély csöndben egyszer csak zörrent valami, és a homályban egy rezgős fejű öreganyóka tűnt föl a fák közt. A király megörült, hogy végre élő lelket lát. Megszólította, mert hát nem tudta, hogy boszorkány.

– Kedves öreganyám, nem mutatnád meg nekem, merre jutok ki az erdőből?

– Megmutatnám, hogyan mutatnám – felelte az anyó –, csakhogy annak van ám egy feltétele; ha nem teljesíted, sose kerülsz ki a rengetegből, éhen eszel benne.

– Mi az a feltétel? – kérdezte a király.

– Az, hogy elvedd a lányomat. Szebbet úgysem találsz nála a világon; igazán megérdemli, hogy a feleséged legyen.

A király nem tehetett mást: mindent megígért.

– Akkor gyere velem a kunyhómba – mondta a vénség –, mindjárt nyélbe is ütjük a dolgot.

A kunyhóban már várta őket a lánya. Mosolyogva, szívesen fogadta a vőlegényt. Igen-igen szép volt, hanem a királynak mégsem tetszett; maga sem tudta, miért, valahányszor ránézett, mindig titkos borzadást érzett a szívében. De a szavát már nem vonhatta vissza; kénytelen-kelletlen nyergébe emelte a lányt, s elindult vele arrafelé, amerre az

öregasszony mutatta. Szerencsésen haza is ért a kastélyába, és másnap megtartották a fényes lakodalmat.

Volt a királynak az első feleségétől hét gyermeke, hat fiú meg egy lány; azokat a világ minden kincsénél jobban szerette. Most aztán attól tartott, a mostohaanyjuk majd rosszul bánik velük, talán még kárt is tesz bennük. Ezért egy szép napon elvitte őket a rengeteg erdő közepébe, egy messzi kastélyba. Jó rejtkehely volt ez a gyerekeknek: messze esett mindentől, maga a király sem talált volna rá, ha egy jó tündértől nem kap egy varázsgombolyagot. Ha azt maga elé hajította, a fonál önként legombolyodott, és megmutatta neki, merre kell mennie.

Most, hogy biztonságban tudta szíve kedves magzatait, a király minduntalan látni akarta őket; hacsak tehetne, ellátogatott hozzájuk. Olyan gyakran volt távol a palotától, hogy az új királynénak végül is feltűnt a dolog. Fúrni kezdte oldalát a kíváncsiság, mindenáron tudni kívánta, mi keresnivalója van annyiszor az urának egyedül az erdőben. Megvesztegette hát a király szolgálait, s azok jó pénzért mindent elárultak neki, még a varázsgombolyag titkát is kiadták.

Attól fogva a királyné egyebet sem csinált, mint reggeltől estig fehér selyemből ingecskéket szabott; valahányszor az ura benézett hozzá, mindig a varróasztalkája mellett találta. Meg is dicsérte a szorgalmáért.

„Lám, milyen igazságtalan voltam – mondta magában. – Hogy idegenkedtem ettől az asszonytól, pedig látnivaló, hogy derék, dolgos, jószívű teremtés.”

Honnét tudta volna, hogy a királyné eltanulta anyjától a boszorkánymesterséget, és mindegyik kis ingbe belevarrt valami varázsszert? Egészen megbarátkozott az új feleségével, és amikor egyszer hosszabb vadászatra indult, nyugodtan hagyta rá a palota gondját. A királyné csak ezt várta!

Alighogy az ura eltűnt a vadászokkal, kilopta a szekrényből a gombolyagot, fogta az ingecskéket, és nekivágott az erdőnek.

A hat fiú éppen az udvaron játszott. Már messziről észrevették a guruló gombolyagot. Azt hitték, az édesapjuk jön, és boldogan elébe szaladtak. A királyné meglapult az egyik terebélyes fa mögött, s amikor a fiúk odaértek mellé, mindegyikre rádobott egy inget. Azok meg, ahogy a selyem a testükhöz ért, hattyúvá változtak, és elszálltak a messzeségbe.

A királyné abban a hiszemben volt, hogy a királynak csak hat fia van, a lányáról nem tudott. Mikor véghezvitte a varázslatot, egy ideig még a hattyúk után nézett, aztán elégedetten hazatért, azt hitte, örökre megszabadult a mostohagyermekétől.

A hetedik gyerek, a király lánya azonban asnap nem ment le játszani a testvéreivel az udvarra. Fönt maradt a szobájában, ablakához ült, s azon ábrándozott, merre jár, mit csinál s mikor látogatja meg őket ismét az édesapjuk. Onnét, az ablakából látta azután, hogyan gurul elő a varázsgombolyag, hogyan változtatják hattyúvá a testvéreit, s hogyan száll el a hat hattyú az erdő fölött a messzeségbe.

Másnap megjött a király, de csak a lányát találta a kastélyban; ott sírdogált egymaga a szobájában.

– Hát a testvéreid hol vannak? – kérdezte az édesapja.

– Jaj, kedves jó apám, ne is kérdezd! Elmentek, magamra hagytak!

Elmondott neki mindent, amit az ablakból látott, és hat fehér tolat mutatott bizonyságul: a hattyúk hullatták el, mikor elszálltak az udvar felett.

A király nagyon elbúsult, de egy percre sem gondolta volna, hogy a királyné művelte ezt a gonoszságot.

– Biztosan boszorkányok vették átok alá ezt a kastélyt – mondta. Haza is viszlek, édes lányom, nehogy még téged is valami baj érjen.

– Csak még erre az éjszakára hagyj itt – könyörgött neki a lány, mert hát a mostohájától mindennél jobban félt a világon –, megvárom, hátha mégiscsak hazajönnek a bátyáim!

– Jól van – egyezett bele a király –, de úgy készülj, hogy holnap érted jövök, és magammal viszlek.

Búcsút vettek egymástól, a király hazatért a palotájába, a lány pedig megvárta, míg besötétedik, akkor elhagyta a kastélyt, és nekivágott a rengetegnek. Ment egész éjszaka, ment másnap is, de alkonyat felé már úgy erőt vett rajta a fáradtság, hogy majd összeroskadott. Akkor nem messze kunyhót pillantott meg a fák közt; még volt annyi jártányi ereje, hogy el tudott vánszorogni odáig.

A kunyhóban kis szobát talált, a szobában hat ágyat, de egyikbe sem mert belefeküdni. Bebújt az utolsó alá, lekuporodott a földre, hogy majd ott tölti az éjszakát. Amint a nap leáldozott, egyszerre suhogást hallott, és hat fehér hattyú szállt be az ablakon. Leültek a földre, és rá-

fújtak egymásra. Abban a pillanatban lehullott a tolluk, s mint egy ing, levált a hattyúbőrük; nem hattyúk voltak többé, hanem hat szép fiú.

A lány nyomban ráismert a testvéreire. Előbújt az ágy alól, és boldogan borultak egymás nyakába.

De az örvendezés nem tartott sokáig.

– Nem maradhatsz velünk – mondta a legidősebb fiú –, mert csak egy negyedóra vethetjük le esténként a hattyú-bőrünket, és ölthetjük fel emberi alakunkat, aztán újra vissza kell változnunk madárrá.

– És én nem válthatnálak meg benneteket? – kérdezte a lány.

– Nagyon súlyos feltétele van annak – szólt a fiú. – Hat kerek esztendőn át egy árva szót sem szólhatsz, még csak el sem mosolyodhatsz, és hat kis inget kell varrnod csillagvirágból. De ha csak egyetlen szót is ejtesz közben, egész munkád kárba vész.

Ezzel le is telt a negyedóra; a fiúk hattyúvá váltak, és nagy szárnysuhogással kirepültek az ablakon.

A lány magára maradt, s azt gondolta: „Ha addig élek is, megszabadítom őket a varázslattól!”

Elhagyta a kunyhót, mert félt, hogy ott talán rablók törhetnek rá, bement mélyen az erdőbe, fölkiporodott egy fára, azon töltötte az éjszakát. Ahogy megvirradt, nekilátott a munkának: gyűjtögette, varrogatta a csillagvirágot. Beszélnie nem volt kivel, nevetni meg nem volt kedve; így elégedt az erdőben, reggeltől estig a munkája fölé hajolva.

Történt egyszer, amikor már jó nagy időt töltött a vadonban, hogy annak az országnak a királya vadászatot tartott az erdőben, és vadászai elvetődtek a fához, amelyiken a lány varrogatott.

– Hát te ki vagy? – kérdezték tőle. – Mit keresel ott a fán?

De a lány nem felelt.

– Gyere le hozzánk, ne félj, nem bántunk! – biztatták.

Hanem ő csak a fejét rázta. A vadászok tovább faggatták, ő meg ledobta nekik előbb az arany nyakláncát, aztán az övét, aztán sorra minden fölösleges holmiját, csak hogy végre békén hagyják; a végén nem maradt egyebe, csak az egy szál inge.

De a vadászok nem tágítottak, végül is fölmásztak érte a fára, lehozták, és a király elé vezették.

A király vallatóra fogta; ahány nyelven csak tudott, mindegyiken megkérdezte tőle, hogy került az erdőbe, mit keres fenn a fán. De a

lány nem felelt, csak nézett, nézett maga elé szomorúan, kezében egy félig kész csillagvirág ingecskével. Olyan szép volt így, hogy a királynak megdobbant érte a szíve, és igen-igen megszerette. Ráborította a vállára fényes bársonypalástját, nyergébe emelte, és hazavitte a kastélyába.

– Nem bánom, ha néma is – mondta –, vagy őt veszem feleségül, vagy senkit a világon. És néhány nap múlva egybe is keltek.

Csakhogy volt ennek a királynak egy gonosz szívű anyja; ennek sehogyan sem tetszett a fia házassága, s egyre-másra szapult a új királynét.

– Ki tudja, miféle fajzat – mondogatta. – Úgy jött ide, egy szál ingben, mint egy koldusasszony, és ráadásul még beszélni sem tud. Nem való ez király feleségének.

Egy esztendő múlva kisfia született a néma királynénak. Csipkés pólóba bújtatták, s odafektették az anyja mellé az ágyra, de az még csak rá sem mosolygott a gyerekére.

– Mondom én nektek, hogy szívtelen, gonosz teremtés ez! – mondta a király anyja. Alig várta, hogy beesteledjék, s amikor a királyné egy kicsit elszenderült, ellopta tőle a csecsemőt, egy lovas emberrel messze földre küldte dajkaságba, ő maga meg szaladt lélekszakadva a fiához.

– Most aztán te magad is meggyőződhetsz a feleséged komizságáról! – kiáltotta. – Gonosz teremtés, nem elemésztette a kisfiacskáját!

De a király nem hitte a vádat, és nem engedte, hogy akár egy ujjal is bántsák a feleségét. Az meg csak ült, és varrta az ingecskéket; aki gyerek volt a király udvarában, az mind neki gyűjtötte a csillagvirágot. Telt-múlt az idő; egy esztendő múlva megint fia született a királynénak. Az öreg királyné megint ellopta tőle a csecsemőt, és megint vádat emelt ellene az uránál, de az most sem tudott hitelt adni az árulkodásnak.

– Lehetetlen, hogy ez a kedves, jó asszony ilyesmire vetemedjék – mondta. – Ha nem volna néma, tudna védekezni, és napnál fényesebben kiderülne az ártatlansága.

Hanem amikor harmadévből is minden ugyanígy történt, és a gonosz anyós megint ellopta az újszülöttet, a király sem tehetett egyebet, átadta szegény asszonyt a bíróságnak.

Az csak állt némán a bírák előtt, kezében egy félig kész ingecskével, és meg sem rebbent az arca, amikor kimondták fölötte az ítéletet, hogy tűzhalált kell hálnia. Bevitték a poroszlók a siralomházba, de ő ott sem törődött semmi mással, csak az ingecskével, egész éjjel azt varrta sebes

öltésekkel. Reggel pedig meghúzták a város harangjait, megverték a gyászdobokat, s kivitték a királynét a vesztőhelyre.

Fönt állt már a máglyán, karján a hat ingecskevel; elkészült valamennyi, éppen csak a hatodiknak hiányzott az egyik ujjá.

Még egyszer felolvasták az ítéletet, aztán előléptek a hóhérok, hogy meggyújtsák a tüzet.

Abban a pillanatban hat fehér pont tűnt fel a láthatáron: hat fehér hattyú bontakozott ki a kéklő égből.

A királyné meglátta őket, s nagyot dobbant a szíve örömeiben, mert tudta, hogy eljött a szabadulásuk.

Ezen a napon telt le a varázslat hat esztendeje.

A hattyúk köröztek egyet a máglya felett, aztán leereszkedtek, odaszálltak a királynéhez, az meg sorra rájuk vetette a hat inget. Abban a pillanatban lepergett a tolluk, lehullott a hattyúbőrük; hat sudár, szép ifjú állt a máglya előtt, csak a legkisebbiknek lebegett fehér hattyúszárny a bal karja helyén.

A néma királyné pedig megszólalt a máglyán, és a hangja szebb volt a legszebb ezüstcsengő szavánál is:

– Édes férjem, most már beszélhetek. Letelt a hat esztendő, megváltottam testvéreimet a varázslattól; tudd meg hát: hamisan vádoltak, ártatlan vagyok, nem én emésztettem el a gyermekeimet, hanem a te szívtelen anyád rabolta el őket tőlem.

A király azon nyomban vallatóra fogta a háza népét. Egykettőre kiderült az igazság; előállt egy öreg szolgál, és kivallotta, hová rejtette a kicsi királyfikát.

– Kegyelmezz nekem, uram királyom! – mondta, és odaborult a király trónusához. – Nem követtem el semmi rosszat, parancsra cselekedtem!

– Az bűnhődjék, aki ezt a gonoszságot kieszelte! – jelentette ki a király. S a bírák tűzhalálra ítélték az öreg királynét.

Az öreg szolgál pedig tüstént lóra ült, nyargalt, ahogy csak bírt, és másnapra hazavitte a három gyönyörűséges kis királyfit. Szüleik boldogan ölelték a szívükre őket, és a királyné hat testvérével együtt talán ma is él, ha meg nem halt.

A táncos-dalos kis pacsirta

Egyszer egy ember messze földre készült. Megkérdezte a három lányát, mit hozzon nekik a nagy útról. Az egyik gyöngyöt kért, a másik gyémántot, a legkisebbik pedig azt mondta:

– Édes jó apám, én egy táncos-dalos kis pacsirtát szeretnék.

– Jól van – felelte az édesapja –, ha találok, hozok neked egyet.

Azzal megcsókolta őket, és útnak indult. Sokáig oda volt idegen országban. Mikor aztán eljött az ideje, hogy hazatérjen, a legidősebb lányának vett egy marék gyöngyöt, a középsőnek egy ládika gyémántot, de amit a legkisebbik kért, a táncos-dalos kis pacsirtát, akárhogy kereste, sehol nem találta. Igen elbúsult emiatt, mert ezt a lányát szerette a legjobban.

Hazafelé egy nagy erdőn át vitt az útja. Az erdőben volt egy pompás kastély, nem messze tőle állt egy sudár fa. Annak a fának a tetején pedig ott ugrált, ott dalolt egy kis pacsirta.

– Éppen téged kereslek, kis madár! – mondta az ember örvendezve, és ráparancsolt a szolgájára, másszék föl a fára, fogja meg a madárkát. De amint a közelébe értek, fölugrott a fa tövéből egy oroszlán. Megrázta a sörényét, és akkorát ordított, hogy beleremegtek a lombok.

– Tüstént fölfalom, aki hozzá mer nyúlni az én táncos-dalos pacsirtámhoz!

– Nem tudtam, hogy a madár a tiéd – védekezett az ember. – Ha vétettem ellened, jóvá is teszem! Nagy váltságdíjat fizetek neked, csak hagyd meg az életemet.

– Rendben van – mondta az oroszlán –, megkegyelmezek neked, de csak egy feltétellel: ha nekem ígéred azt, amivel hazatértedben először

fogsz találkozni. Ebben megalkudhatunk, s akkor ráadásul a madarat is elviheted. Ha pedig nem, akkor jaj az életednek!

Az ember tétovázott, sehogyan sem akart ráállni az alkura.

– Hátha éppen a legkisebbik lánnyal találkozom először – töprengött. – Ő szeret a legjobban; mindig elébem szalad, ha egy-egy hosszú útról hazatérek.

Szolgája azonban félt az oroszlántól, és igyekezett mindenképpen rábeszélni:

– Miért éppen ővele találkoznál? Miért nem egy kakással vagy egy macskával?

Addig-addig unszolta, míg az ember végül is engedett; odaigérte az oroszlánnak azt, amivel hazatértek elsőnek fog találkozni, cserébe pedig megkapta a táncos-dalos kis pacsirtát.

Lóra szálltak, és ügettek tovább hazafelé. Csakhamar föltűnt a házuk tornya, de az ember szíve nem vidult fel tőle, egyre csak azon emésztődött, vajon kit lát meg elsőnek. Mert sem kakas nem kukorékol rájuk, sem macska nem futott át előttük az úton, mintha minden élő állat kipisztult volna a környékről.

Befordultak az udvarba; hát ki integet a tornácról, ki szalad elébe lelkendezve? Senki más, mint a legkisebbik lánya. Odaugrott az apjához, nyakába borult, ölelte-csókolta, és amikor meglátta nála a táncos-dalos kis pacsirtát, egyszeriben táncrea perdült örömeiben.

Bezzeg nem örült az édesapja! Sírva fakadt szegény, úgy mondta, könnyesen:

– Édes-kedves lányom, nagyon drágán vettem én ezt a táncos-dalos kis pacsirtát. Odaigértelek érte egy dühös oroszlánnak. Ha megkap, biztosan széttép.

Elmondta a lánynak, mi történt vele az úton, s kérve kérte, el ne mozduljon a háztól, legyen, aminek lennie kell.

– Nem úgy van az, édesapám – felelte a lánya. – Amit ígértél, meg is kell tartanod. Ne félts engem, fogadom, hogy megszelídítem azt a haragos oroszlánt. Meglátod, baj nélkül fogok visszatérni hozzád!

Másnap reggel megtudakolta az utat, búcsút vett a szülői háztól, és nekiindult az erdőnek.

Az az oroszlán pedig elvárásolt királyfi volt. Nappal a kíséretével együtt oroszlánéletet élt, de éjszakára mindannyian visszaváltak em-

berré. Amikor az este leszállt, egy szép, sudár ifjú állt a lány elé, megkérte a kezét, és nagy pompával mindjárt meg is tartották a lakodalmat.

Boldog békeségben éltek az erdő mélyén; éjszaka virrasztottak, nappal pedig aludtak. A fiatal asszony eleinte furcsállotta ezt a rendet, de aztán lassacskán ő is beleszokott, neki már nem is jutott eszébe, hogy amíg az édesapjánál élt, éppen ilyenkor készültek lefeküdni.

Teltmúlt az idő, őszre tél, téltre tavasz, s akkor egyszer azt mondta a királyfi a feleségének:

– Holnap nagy ünnepség lesz apád házánál: menyegzőjét üli az idősebb nénéd. Ha szeretnél ott lenni, az oroslánjaim majd elkísérnek.

Az asszony kapva kapott az alkalmon, mert már igen nagyon vágyódott az édesapja után. Otthon azt hitték, réges-régen szétépte már az oroslán; senki sem gondolta volna, hogy még él. Volt is nagy öröm a háznál, mikor megérkezett!

Hát még mikor elmesélte, milyen szép, délceg férje van, és milyen jól megy a sora mellette! Vége-hossza nem volt a csodálkozásnak meg az ünneplésnek. Ő meg, míg a lakodalom tartott, ottmaradt a szülői háznál, annak végeztével pedig visszatért az erdőbe.

Nem sokkal később férjhez ment a kisebbik nénje is. Annak is ott szeretett volna lenni a lakodalmán.

– Menj, ha kedved tartja – mondta az ura –, majd rendelék melléd két oroslánt kísérőnek.

– Gyere velem te is – kérlete az asszony –, hadd mutassalak be a testvéreimnek.

– Bajos dolog az – felelte a királyfi, – nem mehetek én olyan helyre, ahol világot gyújtanak, mert ha csak egy parányi gyertyafény is ér, nyomban galambbá kell változnom, és hét álló esztendeig a galambokkal kell szálldosnom a nagyvilágban.

De a felesége váltig biztatta:

– Majd én vigyázok rád, megóvlak mindenféle gyertyavilágtól!

Végül együtt keltek útra, magukkal vitték a fiacskájukat is.

Otthon az asszony egy termet építtetett, és körülvétette jó vastag falakkal, hogy egy szikrányi fény se szivároghasson be, és biztonságban legyen odabent a férje. Ajtót is ácsoltak a teremre kemény tölgyfából, s sarkait megvasalták, kulcslyukat pedig nem csináltak rá, nehogy valami ravaszdi sugaracska átlopakodhassék rajta. Csak kilincsre nyílt az

ajtó, s ahhoz a kilincshez nem volt szabad másnak hozzányúlnia, mint a királyfi feleségének.

Egyre azonban nem gondoltak: az ajtót friss fából ácsolták, s az egy kicsit megvetemedett; irinyó-pirinyó rész támadt rajta, olyan parányi, hogy emberi szem észre sem vehette. Ahhoz azonban elég volt, hogy amikor a fényes esküvői menet lobogó fáklyákkal, tenger sok gyertyával elhaladt a terem mellett, egy hajszálnyi sugár a királyfira hulljon.

Ő abban a pillanatban fehér galambbá változott. Mikor a felesége benyitott hozzá, ráöppent a vállára, azt mondta neki:

– Hét kerek esztendeig kell szálldosnom a nagyvilágban; minden hetedik lépésnél lehullajtok egy vörös vércseppet meg egy fehér tollat, azok mutatják majd az utamat. Ha utánam jössz, s rámtalálsz, megválthatsz a varázslattól.

Azzal kirepült az ajtón. Az asszony nézte, hogyan távolodik, hogyan kisebbedik; könnyein át már csak libegő fehér pontot látott az égen. S akkor, mielőtt az a libegő pont is eltűnt volna, úgy ahogy volt, elindult utána, még csak istenhozzádot sem mondott a szülői háznak.

Ment végig a világon, nem pihent soha, nem nézett sem jobbra, sem balra. Minden hetedik lépésnél lehullott eléje egy vörös vércsepp meg egy fehér tollpihe, és mutatta az utat. Vándorolt fáradhatatlanul, hegy nem állta útját, völgy nem marasztalta; csak az időt számolta magában: mikor telik le már a hét esztendő.

És lassan az is végére járt. Az asszony boldog volt, azt hitte, hamarosan elkövetkezik a szabadulásuk. Pedig milyen messze voltak még tőle! Ha sejtette volna, talán a szíve is megszakad bánatában. De nem sejtett semmit, csak ment, egyre ment a fehér galambbá vált édes férje után.

Hanem egyszer aztán sem piros vércseppet, sem fehér tollpelyhet nem látott többé. Fölnézett az égre: nem látta a galambot sem.

„Ember itt már nem segíthet” – gondolta szegény. Fölment hát a Naphoz, és megszólította:

– Te benézél minden zugba, és ráragyogsz minden csúcsra; nem láttál egy szálló fehér galambot?

– Nem láttam – felelte a Nap –, de kapsz tőlem egy ládikót, ha nagy bajban vagy, nyisd ki.

Az asszony megköszönte szépen, és ment tovább, míg be nem esteledett, és föl nem jött a Hold. Akkor azt is megszólította:

– Te egész éjjel világítasz, erdőn-mezőn széttekintesz; nem láttál egy szálló fehér galambot?

– Nem láttam – felelte a Hold –, de kapsz tőlem egy tojást, ha bajban vagy, törd fel.

Az asszony azt is megköszönte szépen, és ment tovább, míg szembe nem jött vele az Északi Szél, és meg nem legyintette az arcát. Akkor azt is megszólította:

– Te átkutatsz minden lombot, megmozgatsz minden levelet; nem láttál valahol egy búvó fehér galambot?

– Nem – felelte az Északi Szél –, de majd megkérdezem a három testvéremet, azok talán látták.

De sem a Keleti, sem a Nyugati Szél nem látta. Hanem a Déli Szél azt mondta:

– Én láttam a fehér galambot. Leszállt a Vörös-tenger partjára, és ott visszaváltozott oroszlánná, mert letelt a hét esztendő. Az oroszlán most egy sárkánnyal viaskodik a parton. De az a sárkány elvarázsolt királylány.

Akkor az Északi Szél így szólt hozzá:

– Amiért ilyen nagyon szereted az uradat, adok neked egy jó tanácsot. Menj el a Vörös-tengerhez, annak a partján sudár vesszők nőnek. Számold meg őket, nyisd le a tizenegyediket, suhintsd meg vele a sárkányt, akkor az oroszlán le tudja győzni, és mind a ketten visszaváltoznak emberré. Utána keresd meg a griffmadarat, ott kuporog a homokban, a parton. Ül fel rá a kedveseddel, a madár majd hazavisz a tengeren át. Itt van egy dió, ezt tedd el. Mikor a tenger közepe felé értek, ejtsd le: nyomban nagy diófa sarjad belőle, a griffmadár leszállhat rá megpihenni. De ha nem lel pihenőhelyet, nem lesz elég ereje hozzá, hogy átvigyen a víz fölött, s ledob benneteket a tengerbe.

Az asszony útra kelt, és mindent úgy talált, ahogy az Északi Szél mondta. Megszámlálta a vesszőket a tengerparton, lenyeste a tizenegyediket, megsuhintotta vele a sárkányt: abban a pillanatban győzött az oroszlán, és mind a ketten visszaváltoztak emberré. De amint a királylány, aki addig sárkány volt, megszabadult a varázslattól, átölelte a királyfit, fölpattant vele a griffmadárra, és elrepültek. Hiába vándorolt hát szegény asszony hét esztendeig, megint csak magára maradt. Leült, és keservesen sírni kezdett. Jól kisírta magát, aztán fölállt, s azt mondta:

– Megyek, ameddig a Szél fúj, ameddig a Nap süt, ameddig a kakas kukorékol; megyek, amíg a férjemet meg nem találom!

És vándorolt megint fáradhatatlanul, míg csak oda nem ért a kastélyhoz, amelyben a királyfi meg a királylány lakott. Éppen a lakodalमत akarták megülni, erre készült az egész környék.

„Ez már igazán elég nagy baj” – gondolta az asszony, és kinyitotta a ládikát, amelyet a Naptól kapott. Gyönyörűséges ruha volt benne, csillogott-villogott, akár maga a Nap. Kivette a ládikából, magára öltötte, és fölment a kastélyba. Mindenki ámult-bámult rajta, a menyasszonynak meg annyira megtetszett az öltözéke, hogy szívesen elfogadta volna menyegzős ruhának. Meg is kérdezte, nem eladók-e.

– Nem aranyért, pénzért, csak húsért és vérért – felelte az asszony.

– Hát ezt meg hogyan értsem? – firtatta tovább a menyasszony.

– Hadd aludjam egy éjszaka a vőlegényed hálószobájában.

A menyasszonynak ugyan nem volt ínyére az ajánlat, de mert nagyon kívánta a ruhát, végül is belement. Meghagyta azonban a királyfi inasának, adjon este álomitalt az urának.

Mikor leszállt az éjszaka, és a királyfi már jó mélyen aludt, bevezették az asszonyt a hálószobába. Leült az ágy szélére, és így szólt:

– Hét esztendeig jártam a nyomodban, voltam a Napnál, voltam a Holdnál, voltam a négy Szélnél, kérdezősködtem utánad, megsegítettek a sárkány ellenében, mégis egészen el akarsz felejteni engem?

De a királyfi nagyon mélyen aludt az álomitaltól; mindez csak olyan volt neki, mintha a Szél susogna odakint a fenyőkön.

Mikor megvirradt, kivezették az asszonyt a hálószobából, és oda kellett adnia aranyos ruháját. Elfogta szegényt a bánat, hogy lám, semmi sem segít már rajta, nem segít még a Nap ajándéka sem! Kiment a mezőre, leült, és sírdolgálni kezdett. Hát amint éppen a szemét törülgeti a köténye sarkával, valami gömbölyűt tapint meg a zsebében: az a tojás volt, amelyet a Holdtól kapott. Nyomban feltörte: egy aranykotlós volt benne tizenkét színarany csibével. A kicsibék szétszaladtak, csipogtak, olyan volt, mintha tizenkét csillag futkosott volna a zöld mezőben. Aztán a kotlós kárált egyet-kettőt; a csibék visszafutottak a szárnya alá, és most meg olyan volt, mintha maga az arany Hold szállott volna le a rétre.

Akkor az asszony gondolt egyet: odaterelgette a csibéit meg a kotlósát a királylány ablaka alá. Az kinézett a csipogásra, és úgy megtet-

szett neki ez az aranymajorság, hogy nyomban lejött, és megkérdezte, nem eladók-e.

– Nem aranyért, pénzért, csak húsért és vérért – felelte megint az asszony. – Hadd aludjam még egy éjszaka a vőlegényed hálószobájában.

– Jól van – hagyta rá a menyasszony, mert azt gondolta, ma is rászedi majd, mint az előző estén. Hanem a királyfi aznap, mikor ágyba készülődött, megkérdezte az inasát, miféle suttogást hallott az éjszaka. Erre az inas mindent bevallott neki.

– Öntsd a kelyhet az ágy mögé! – parancsolt rá a királyfi, és lefeküdt.

Mikor leszállt az éj, megint bevezették az asszonyt. Az leült az ágy szélére, s újra sorjázni kezdte a búját-baját. De most a királyfi rögtön ráismert a hangjáról; most már tudta, hogy ez az ő kedves felesége. Kiugrott az ágyból, örvendezve mondta:

– Csak most foszlott le rólam igazában a varázslat! Eddig mintha álomban éltem volna. A királylány megbűvölt, hogy elfelejtselek; de az ég idejében levette rólam a rontást!

Még azon az éjszakán kiosontak a kastélyból. Nagy titokban jártak, féltek a királylány apjától, aki varázsló volt. Fölültek a griffmadárra, és az nekivágott a Vörös-tengernek.

Ahogy a tenger közepe fölé értek, az asszony lehullajtotta a diót. Nyomban terebélyes diófa nőtt ki a vízből. A griffmadár rászállt, és megpihent rajta. Aztán ismét fölkerekedett, és hazáig repült velük.

Otthon végre viszontlátták a fiukat; szép, erős legénnyé serdült, amíg odajártak. És attól fogva boldogan éltek, míg meg nem haltak.

Szabolcska Mihály: Tiszteld a gyermeket

Tiszteld a gyermeket, ki tudja előre
Melyikből mi válik mi lesz a jövőben?
Hány egyforma gyermek játszott hajdanában
Názáreth mezőin, Názáreth porában.
Tiszteld a gyermeket, ki tudja miféle
Csodálatos hajnal szunnyad a szívében.
Lelke mozzanását ma még alig látod
S egykoron fénnel szórja tán be a világot.
Tiszteld a gyermeket, zárt levél a lelke,
Csak az Isten tudja mi van írva benne.
A dicsők, a hősök s mind a legnagyobbak
Egykoron együgyű kis gyermekek voltak.
Tiszteld a gyermeket, ha koldus nyomorba
Sorsa úgy dobná is ki a szemétdombra.
Ott teremnek sokszor az új eget látók:
Az Apostolok, a Próféták, a Megváltók.
Tiszteld a gyermeket, s érző szíveddel
Csókold meg, öleld át meleg szeretettel.
Hátha ez a csókod lesz az ihletése,
S egykor milliókat melegít fel véle.

Móra Ferenc: Szépen szóló muzsika

Hol volt, hol nem volt, volt a világon egyszer egy körte-muzsika, amelyik arról volt nevezetes, hogy csak akkor szólt, ha jó gyerek fújta.

Ezt pedig én onnan tudom, hogy az enyim volt ez a csodálatos körte-muzsika. Ahogy most az életem hajlatáról visszaneztek az elejére, egész eddig a körte-muzsikáig látok vissza. Ami előtte volt, az elmosódik előttem, mint hajnali kép a hosszú fasorban.

A szépen szóló muzsikát valami játékaruló tót embertől kaptam, amiért telemerítettem a fakupáját friss vízzel a vásárcút vödreből. Nagyot húzott a jó ember a kupából, aztán körülnézett a játékosponyván:

– Nos, kisfiú, hát most már mit adjak én neked, amiért vizet hoztál a Jano bácsinak? No, adok neked egy körte-muzsikát.

Szép volt az a körte-muzsika, szép volt, az egyik fele pirosra volt festve, a másik sárgára, de biz én azért mégiscsak jobban szerettem volna valami fütyülős farkú lovat. Mondtam is a Jano bácsinak, hogy van már nekem körte-muzsikám otthon.

– Jaj, fiúcska, csak hogy ez nem olyan körte-muzsika ám, mint a többi – motoszkált a tót fanyelű bicskájával a körte-muzsika sípján. – Ez olyan muzsika, hogy csak addig szól, míg jó gyerek fújja. Nézzem no: jó gyerek vagy-e, meg tudod-e szólaltatni?

Belfújtam a muzsikába: hát olyan szépen szólt, hogy örömben tátva maradt a szám. Nem tudtam, ma sem tudom, mit csinálhatott a sípjával az az ezermester tót, de egészen úgy tilliózott, mint a sárgarigó.

– Csak aztán mindig ilyen szépen szóljon! – tátogatta utánam a tót bácsi a harcsaszáját.

De bizony szólt ez még szebben is, mert mire hazaértem, akkorra minden fortélyát kitanultam a körte-muzsikának. Ha csak a számhoz

érintettem, halkan kacagott, mint a vadgalamb; ha rövideket fújtam bele, csattogott, mint a fülemüle; tudtam vele süvölteni, mint a pirók, csikorgatni, mint a csíz.

Még édesanyámnak is fölsütött a mosoly az orcáján a muzsikaszóra. Pedig éjjele-nappala csupa szomorúság volt akkoriban, ahogy a beteg húgocskámat virrasztgatta. De még az is felnyitotta a bágyadt szemét, szegényke, és megvillant benne az öröm, ahogy megszólalt:

– Szép mucita! Fúadd méd, bátókám!

De még az öreg Titulász doktor is megbiztatott, amikor délután bekocogott hozzánk. Megcirógatta a beteg sápadt kis arcát, aztán megtörölgette a pápaszemét. Mert akkoriban majd mindig harmatos lett a pápaszeme, ha lehajolt a húgicámhoz.

– Úgy, úgy, öcsikém – borzolta föl a hajamat a homlokomon –, csak hadd szóljon az a világszép muzsika, ha öröme telik benne ennek a lenge nádszálkisasszonynak.

A lenge nádszálkisasszony, szegényke, fáradtan elmosolyodott, én pedig rikoltoztattam a muzsikámat, hogy csak úgy zengett bele a ház.

– Elég lesz már, kis muzsikásom – törölgette le anyám a verejtéket a homlokomról, mikor már bekönyökölt az este az ablakon.

Az ám, csakhogy édesapám meg akkor tért haza a szőlőből, neki is be kellett mutatnom a tudományomat.

Meg is csudálta illendően. Azt mondta, egész erdőre való madár van elbújva ebben a csudadudában. Csakhogy azt is hozzátette, hogy ilyenkor már alszik minden jóra való madár.

Borongós volt a homloka az apámnak, lekaptam a számról a körte-muzsikát. De ebben a percben megszólalt a beteg.

– Enim mucita, én fúok – áradt felém szájacskájából a forró lehelet, s ahogy erőtlen kezeit fölemelte, úgy libegtek azok az alkonyat barnaságában, mint haldokló fehér pillék.

Ijedtemben megállt a szívem verése, és magamhoz szorítottam a körte-muzsikát. A kerek világért se adhatom én azt oda senkinek.

Ki akartam osonni az ajtón, de édesanyám megfogta a kezemet.

– Hát sajnálnád tőle, fiacskám? – kérdezte szomorúan.

– Hiszen úgyse tudja fújni – nyújtottam oda kelletlenül a muzsikát –, nem értenek ehhez a lányok.

Csakugyan nem tudta. A csöpp szájához vitte, de mindjárt visszabágyadt a kezecskéje.

– No, mondtam, ugye? – kaptam diadalmasan a muzsika után, de szegénykém odább rántotta a kezét.

– Nem adom, enim mucita! – nézett rám haragosan, s bedugta a játékot a vánkoskája alá.

Én pedig kisompolyogtam a szobából, és elkeseredve ültem ki az udvarra a ribizlibokrok alá. Már akkor esti imádságukat végezték a fülemülék, de én úgy éreztem, engem csúfolnak.

– Tudsz-e te így, híres körte-muzsikás? – mintha csak ezt csattogták volna.

Elfakadtam sírva, bementem a házba, s azon ruhástul végigdőltem a vackomon. Ott aztán álomba is ríttam magamat.

Nem értek rá velem törődni azon az éjszakán, amelyiknek olyan szomorú lett a hajnala.

Mert hajnalodott már, mire fölbredtem, és a zsebemhez kaptam.

– A körte-muzsikám! – motyogtam ijedten. Mert azzal álmodtam, és úgy rémlett, mintha a zsebembe tettem volna.

Ahogy kijózanodtam az álomból, áttapogatóztam a tisztaszobába, ahol a húgocskámnak a nagyágyban vetették meg a betegágyat.

Anyámat az asztalra borulva nyomta el a fáradtság, húgocskám lázas arca, mint a rózsza, piroslott az éjjeli mécs gyöngye fényében. Odalopódtam az ágyhoz, és benyúltam a vánkos alá.

– Megvagy! – dobbant nagyot a szívem, ahogy megéreztem a kezemmel a körte-muzsikát.

Boldogan suhantam vele kifelé. Mikor az ajtóba értem, nagyot lobbant a mécses. Megrettentem, s ahogy visszafordultam, mintha rám szegezte volna szegény kis testvérkém a nagy fekete szemét.

Olyan fényesnek láttam és olyan szomorúnak, hogy ijedtemben kiejtettem a kezemből a játékot. Nagyot koppant a küszöbön, fölriadt rá az édesanyám:

– Te jársz itt, fiam?

Én már akkorra fölmarkoltam a körte-muzsikát, és szó nélkül kotródtam vissza a vackomba. El is aludtam mindjárt, de előbb bedugtam a kincset a vánkosomba, a lágy pihe közé. Ott ugyan meg nem találja a húgicám, akármilyen okos kislány!

Ó, bár megtalálta volna, de nem is kereste soha többet!

Mire fölébredtem a nagy csöndességre, akkorra koporsóba is teték a lenge nádszálkisasszonyt. Bordács keresztanyám imádkozgatott mellette, mert apámék a temetés után jártak.

Keresztanyám nagyon bele volt feledkezve az imádságos könyvbe, s nem vette észre, mikor én az asztalra fektetett koporsócska mellé suhantam. Kicsit magas volt nekem a ravatal, lábujjhegyre pipiskedve akartam a testvérkém kezébe lopni a körte-muzsikát, azon pihésen, tollasan, ahogy a vánkosból kihúztam, de vézna ujjacskái már nem tudták megszorítani.

– Vidd el, Marika, neked adom – súgtam neki.

Virágszagú szél libbent be a nyitott ablakon, kicsit meglebegtette, meg is zizegtette a szemfödélkét.

– Nem kell, bátyókám, én még ennél is szebb muzsikát hallgatok ezután – ezt ragyogta vissza testvérkém arca, és nekem hirtelen fájni kezdett a szívem.

Akkor éreztem életemben először fájdalmat úgy, hogy senki se bántott.

Szomorúan csúsztottam a zsebembe a körte-muzsikát, és három napig nem is volt kedvem elővenni. Hanem akkor egyszerre gondoltam egyet, amitől kedvre derültem.

– Muzsikálok a sírja fölött, hátha szebbet álmodik tőle – szaladtam ki a temetőbe.

Az isten kertje csak egy futamodásnyira volt a házunktól, hamar odaértem, és átöleltem a fejfát, amelyen már hervadozott a körömkevirág koszorú.

– Ide hallgass, testvérkém!

Azzal belefújtam a körte-muzsikámba, és eljajdítottam magam. Akárhogy erőlködtem, a körte-muzsika nem szólalt meg.

Hiszen az csak addig szólt, míg jó gyerek fújta! Szívszakadva értettem meg, hogy már nem vagyok jó gyerek.

Móra Ferenc: Néha a bő ködmön is szorít

A nagy kalappal való történet egy kicsit gondolkodóba ejtett. Nini, hátha a ködmöntündér is csak ilyen figurázás. Hátha egyszer arról is kiderül, hogy egy morzsa tündér se lakik a juhbőrben.

Esteli vetkőzéskor sokszor el-elnézegettem a ködmönt, hogy hátha vallana valamit, de nem volt azon még egy fésülés se. Még csak meg se kopott, olyan friss volt minden virágja, mint az utolsó öltés órájában. Pedig hordtam télen-nyáron, akárhogy ellenkezett velem a tündérke, hogy ez nem uras. Ebben az egyben nem engedtem neki. Azt mondtam mindig, megfogadtam az édesapámnak, hogy addig hurcolom a ködmönt, míg benne tart, a fogadásomat pedig meg nem szeghetem.

– Makacs vagy, kis Gergő, mint az állott szövet – csóválta meg a fejét bosszúsan a tündérke, és aztán hirtelen hozzátette, hogy tán szolgabíró koromban is ködmönben akarok járni.

Azt hitte, hogy ez borzasztó ravasz kérdés, de én még ravaszabb feleletet adtam rá. Azt, hogy miért ne járnék, a birka is csak azt a ködmönt hordja birka korában is, amit bárány korában viselt. Minden vitatkozásunk ezen végződött, és ilyenkor a tündérke nem tudott mást tenni, mint hogy kivett egy kockacukrot a békateknős pikszisből, s azt elfelezte köztem meg az öreg kanári közt. Szemmel láthatólag nagyon okos fiúnak tartott az ilyen feleletekért.

Attól igazán nem kellett tartanom, hogy ki találom nőni a ködmönt. Áldja meg az isten a drága kezét, amely szabta, úgy volt az szabva, hogy kétszer is belefértem volna. Hanem azért tudja az isten, hogy történt, egyszer-kétszer mégis nagyon szűknek éreztem az én bő ködmönömet.

Egyszer például, ahogy a város szélén a homokbányák körül méztáztunk a pajtásaimmal, látom, hogy az egyik bánya felől kikanyarodik

az országútra egy asszony. A feje be van kötve nagykendővel, a hátán zsákot cipel. Az bizonyosan tapasztó földdel lehet tele, mert nagyon meggörnyed alatta.

Rátátom a szemem az asszonyra, s ahogy a szél meglibbenti a kötőjét, arra gondolok, hogy nini, de olyan kötője van ennek a néinek, mint szülémnek.

– Vigyázz, Gergő! – kiált rám az adogató, a Veszvény prókátor fia, és fölhajítja a labdát.

Fölütöm olyan magasra, hogy tán vissza se esik többet, a fiúk hátrameresztett nyakkal néznek utána, de az én szemem megint csak a nénikén van. No, egészen szülémet formázza így messziről. Az ám ni, mintha mondta volna is szülém a múlt vasárnap, hogy tapasztani kelene már a malomházat, mert mind kimozgósodtak a téglái.

– Vigyázz, Gergő! – kiált megint Veszvény Gyuszi, és akkorát suhintok a labdára, hogy a szőlők aljáig szaladnak utána nagy kurjongatva a többiek.

Én meg nézek az asszony felé, alig bír dőcögni szegény. Le akarja tenni a zsákot, de inkább magától esik az le a válláról. Ráül, törüli az arcát a kötőjével, és felém fordul egy kicsit. Megdobban a szívem: szülém az csakugyan! Valaki mintha megtaszítana: szaladj hamar, segíts neki! Mennék is én, de már szállingóznak vissza a fiúk. Sok az úri gyerek köztük – mit szólnak azok hozzá, ha megtudják, hogy az én szülém az a zsákos néni?

Visszaérnek a fiúk, azt javaslom nekik, forduljunk nap ellen, mert ha szemembe tűz a nap, nem látom a labdát. Pedig nem a naptól akartam én elfordulni, hanem szülémtől. Én csakugyan hátat fordítottam az országútnak, hanem a többiek meg most kerültek velem szembe. A Tarán kapitány Laci fia mindjárt el is kiáltotta magát:

– Fogadjunk, Gergő, hogy azt a nénit én ennyiről is hátba tudnám hajítani!

– Elhiszem – nyitnám feleletre a számat, de abban a percben mintha megszorítaná valaki a nyakamat. Odakapok ijedten, körülvesznek a fiúk:

– Mi az, Gergő, tán lódarázs szállt a nyakadba?

– Szorít a ködmön – mondom, és kieresztem a gombot a nyakán.

Nem ért az semmit, most meg már úgy éreztem, mintha a vállamat szorongatná valami erős marok. Lopva hátranézek: fölállt már szülém,

nyalábolgatja a zsákokat. Fölemelem az ütőfát, de ki is ejtem a kezemből mindjárt. Még el is jaidítom magam, mert most meg már a csuklómban érzek olyan szúrást, mintha csakugyan a darázs csípte volna meg.

– Vesd le a ködmönt! – kiált rám a nagy Cintula. – Az a bajod bizonyosan. Hogy lehet nyáron ködmönben járni?

– Vesd le, vesd le! – biztatnak a többiek is, s megfogom a ködmön szélét, hogy majd kibújok belőle, mert csakugyan nagyon akadozik már a lélegzetem.

Az ám, csakhogy a ködmön nem ereszt. Mentől jobban kapálózdom, annál jobban fog. Tapad hozzám, mintha összenőtt volna velem.

– No, majd segítünk – mondják a fiúk, s belém kapaszkodnak hárman-négyen. Őróluk csurog a verejték, énrólam meg szakad.

Ahogy megfordulok birkózás közben, látom, hogy szülémnek hátán van már a zsák, meg is indult vele, de úgy tántorog, hogy mindjárt elesik. Erre aztán elsikítottam magam:

– Édesszülém! – és szétlökdösve a fiúkat, árkon-bokron keresztül rohantam ki az országútra. A többiek persze utánam.

Mire utolérték, akkorra már én ott térdeltem szülém előtt, és könnybe lábadt szemmel könnyörögtem neki, hogy én vihessem haza a földet.

– Hová gondolsz, kis bolondom? – mondta nevetve, de az ő szeme is telefutott könnyel. – Hiszen meg se bírnád mozdítani. Aztán meg mind elkeverné a drága szép kisködmönt.

S megsimogatta a ködmönt, amely nem szorított már egy csöppet se. Gyöngéden, puhán libegett rajtam, s mintha a belevarrt színes virágok mind megelevenedtek volna. Szerettem volna, ha a fiúk is észreveszik ezt a változást, de azoknak csak a zsákon volt az eszük-lelkük. Mind vinni akarta, és boldog volt, aki legalább hozzá érhetett. Utoljára a nagy Cintula kapta a hátára az egyik végét, Veszvény Gyuszi és Tarán Laci osztottak a másikon, a többiek meg két oldalról kapaszkodtak bele. Nekem nem jutott belőle semmi, szülémmel fogódtam össze, aki nem győzött hálálkodni, hogy neki milyen jó kisia van.

Az ám! A jó kisfiúnak égett az arca szégyenletében, mint a tűz. S csak azért nem vallottam be szülémnek, hogy én vagyok a világon a leghaszontalanabb kisfiú, mert nem akartam megrontani az örömét. Szegény, nem tudott hová lenni a boldogságtól, ahogy a sok gyerek telezsibongta az öreg malomházat, amely ennyi vidám lármát száz esztendő alatt se

hallott. Tarán Laci mindjárt hozzá is akart fogni a tapasztáshoz is, s ha ránk nem estellik, tán még most is ott gyúrjuk a sarat.

Szép holdvilágos éjszakával végződött ez a nap. Malvinka nyitva hagyta az ablakunkat, s a behulló holdfényben alig tudtam elaludni. Csukogattam, nyitogattam a szememet, s egyszer, ahogy kinyitom, látom, hogy a szék karjára akasztott ködmön kinyújtja felém a két ujját.

A tündér – gondoltam félálomban, és nem ijedtem meg egy csöppet sem.

A két ködmönujj pedig egyre közelebb jött hozzám, s mire az arcomig ért, akkorra már kéz is volt benne, reszelős, kemény, mégis puhán fogó kéz. Végigcirókálta az arcomat, éreztem, hogy az egyik ujján nagy gyűszű van.

– Apám – mondtam repdeső szívvel, és boldogan süllyesztettem bele a fejemet a két tenyérbe, úgy aludtam egész éjszaka.

Reggel, ahogy elzavartam a szememből az álompillangókat, a ködmön ott volt a helyén, karjai üresen lógtak le, mint akármilyen más ködmönnek a karjai. De az alján szinte lángoltak a peremérvirágok, mintha selymük most szaladt volna ki a túból.

És én megéreztem, hogy egy láthatatlan szempár vigyázza minden lépésemet, és csak akkor mosolyog rám, ha úgy viselem magam, hogy a ködmönnek ne legyen oka szorítani.

Gábor Felícia: Csángó vagyok (részletek)

Gábor Felícia a Bákó megyei csángó községben, Lujzikalagorban született, egy tízgyerekes nagycsaládban. Gyerekként hagyta el szülőföldjét, hogy előbb Erdélyben, Csíkszeredában, majd Budapesten tanuljon. Ott alapított családot is, a Vajdaságból származó férjével, s két gyermekével ma is Budapesten él. Mondhatjuk boldogan. De egy vékony kötetben döbbenetes erővel írta meg gyerek és kamaszkori emlékeit a szülőföldről, a családról, a megtartó erőről.

[...] Úgy nőttem fel, mint az ég madarai. Jártam iskolába, de tudatlan voltam. Tudtam azt, hogy van Isten. Úgy hívta mindenki, hogy Istán. A pap nem. Azt mondta, hogy aki így hívja, az a pokolra jut. Megsúgta ezt nekem gyónás közben. Tizenévesen. Szaladtam is haza. „Nagyátoka, nagyátoka – mondtam nagyapámnak –, ná mond azt, hogy Istánem, Istánem, aggyál ágéséget házam népénák, asz’ monta pap pokolra jutsz!” Nagypapa is súgott valamit a fülembe. Jaj, jaj! Nagyapa öreg. Anyám azt mondta: „Hallgasatok ria¹, igazat mond.” Utána titokban a templomban a Dumnezeu után mindig odatettem, hogy Istánem. [...]

Mindig megkérdezték, ha hazamentem, hogyan érzem magam a magyarok között. Jól, nagyon jól. Nagypapám mindig viccesen megjegyezte: „Férhez menc² egy nagy bosszos³ magyar emberhez.” Ha, ha, nevetett mindenki. Én is. Most.

---

1 reá

2 mész

3 bajszos

Először, amikor Székelyföldről hazautaztam, megkérdeztem nagyapámat:

Nagyatátoka, minák hínnak nünköt⁴, csángónak?

Az én nagyatámnak es a nagyatája mesélte, hogy réges-régen egyszer, úgy vot, hogy az emberek eltérták az Istentől, s pogányakat térgyülve imádtak. S látta az Istán, hogy jó népje elfordult tőle, nagy szárazságot küdött riájuk, s hét esztendőig nem vot eső, s olyan inség vot, hogy a jó nép hosszú útnak kelt. S házaikat, vagyonukat elárulták⁵ az idegeneknek, kaptak érte lovakat, ünőket⁶, kecskéket, hogy legyen tejük a gyermekeknek, s hogy húzzák a nagy kortos⁷ szekereket. S filjékbe⁸ az egészíknék csángőket⁹ raktak, hogy ha eltávolodna valaki, tudja, hogy merre mennek a többiek, hogy örökki megkapják egymást. Ha a bornyúcska vagy a kecske elfutkároznak, akkor tudták, hol keressek őket a gazdája, mert annyiszor csánget a fül, hányszor megmozdultak. Azóta es, örökké teszünk a filjékba csángöt.

Mentek hosszú, hosszú uton, helyet találni magiknak a világba. S ahogy mentek, úgy csángátet, hogy csánglet tőlük az út, ahul mentek. S ha idegen népekvel találkoztak, azok mondták, itt jönnek a csángösek, nincs helyük a világba suhult¹⁰, elhagyta az Istenük, mert annak híre ment az idegenek között es. S mikor mezőn mentek, mikor erdőbe'. S imádkoztak az Istenhez, bocsássa meg vétküket. S úgy fogatkoztak, hogy többet soha-soha el nem hagyják őt, akármi es legyen. S segítse meg őket, hogy helyet találjanak a világba'. S így imádkoztak:

Mennyországnak asszonya
Irgalmasságnak szent Anyja,
Élet, mézzeség, reménység,
Áldott szép Szűz Mária,

---

4 minket

5 eladták

6 teheneket

7 sátoros

8 fülükbe

9 csengőket

10 sehol

Könyörűj Éva árva fiainak
Számkivetett maradékainak
Kik bűnbe estek ismételten
S nem élnek isteni helyen.

Itt a siralom völgyében,
Menetelünk nagy ínségben,
Hozzád sóhajtunk mennyekbe,
Hol vagy örök dicsőségben.

Azért szószólónk szemedet,
Fordítsd hozzánk kegyelmedet,
És a te bűnös népedet
Isten előtt engeszteld.

Ó irgalmas Mária.
Jézuskának szent anyja.

S hul¹¹ elfáradtak ott meg-meg álltak, s ismét elindultak. S voltak betegek, öregek, kik nem tudtak annyit menni étlen-szomjan, s le-le maradtak. Egyszer csak jöttek errefelé s meglátták a Hegyecskét, s a patakot, de akkor nagyobb vót mint most. Látták Szinyiszlót, Kálvárt, Bércet¹². Akkor tudták, hogy ezt Isten teremtette nekük. S akkor a lovakat kikötték. Itt van víz, erdő s mező es. Álljunk meg itt – mondta egy ember, a vezető, úgy hívták Gábor, s annak vót egy fia, az es Gábor vót. A fia azt akarta, menjenek még, de az öreg sajnálta a gyerekeket s a betegeket, s az öregeket, s úgy gondolta, azért van ott a három domb, mert Isten jelt adott, hogy itt álljanak meg. Mert mondta vala az öreg apja, ki utközbe' meghalt: addig menj, fiam, meddig három dombot nem látsz, oda heljezd népünket, s minden dombra építs egy kápolnát, s minden esztendőbe' misézzetek bennük, s emlékezzetek, hogy minek keltünk útnak. Az öreg úgy gondolta, itt marad. A fia akkor hátul ment a három dombon, s elvitte másik nép felét. A gyengébbek

---

11 hol

12 Lujzikalagor nevű csángó nagyközség felett emelkedő három domb neve, búcsújáró hely

ott maradtak, vele, az öregecskébb Gáborval. S akkor azok, kik itt maradtak, elosztották közöttük a földet, kinek mennyi gyermeke vót, s akkor gazdálkodtak. Minden dombra csántok¹³ egy szent oltárt, s egyet a faluba es. De erőst nyomorúság vót, mert a papecskájuk¹⁴ olyan beteg vót, s nem vót másik papjuk. Mikor meghalt a pap, akkor erőst bőgött¹⁵ mindenki, s a papnak a hót¹⁶ kezivel felkenték a gyiákot¹⁷, hogy legyen papjuk, mert mást nem kaptak. S utána es sok, sok esztendeig kérencselték¹⁸ a szent pápától magyar papecskát, nem küdött nekik, mert ott, Magyarföldön is felette kicsi vót belőlük. Küldött nekük, olyan idegen papokat, de erőst fájlalta nép, mert nem értették őket.

Azért, építettek házakat körpicsből¹⁹, s olyanak vótak, mint egy nagy család. S esténként eszeültek s meséltek, s énekeltek. Az öreg vezető minden este siratta fiát. S olyan sirató énekeket énekelt, hogy a fák es megsajnálták, s elvitték a hangját oda messzeségbe, hol a fia még kerestá helyét. S mikor hallotta apja énekét, megesett a szíve, s visszaindult embereivel a hegyen visszafelé. S úgy találtak vissza, hogy messziről halloták az állatok csángóit. S mikor vissza értek, mondták az emberek: ne, csak visszajöttek, megtaláltak nünköt. A csángóket. Akkor az apja odaadta nekik a dombon túli helyet, hol az öreg sok-sok könnyeiből, patak fakadt a földből. S elnevezték Sospataknak azt a helyet. S így csángósáknak hívtak akkor régen a szomszéd népek, mert a hírünk serényebben futott, mint a szél, s a csángóink erőst híresek vótak. Itt a vége s fuss el vele, lá Návérba²⁰.

---

13 csináltak

14 papocskájuk

15 sírt

16 élettelen, halott

17 kántort

18 kérték

19 szalmából és agyagból formált téglá, a régi csángó házakat ebből építették

20 a Návérbe – egy hely az erőben

Lázár Ervin: A csodapatika

– Mit nem képzels?! – ordított első vevőjére torkaszakadtából Rimapénteki Rimai Péntekh vadonatúj patikájában, amit éppen az imént nyitott meg Rimapéntek főterén.

– Hogyhogy mit képzels?! – emelte fel a hangját az első vevő. – Talán nem az van kiírva a maga boltjára, hogy patika?!

– De az – mondta Rimapénteki Rimai Péntekh.

– Akkor meg mit ordítózik, ha aszpirint kérek? Hol kérjem, ha nem patikában?

– Az is ki van írva, hogy ki a cégtulajdonos – mondta fölényesen Rimapénteki Rimai Péntekh.

– Mit érdekel engem a cégtulajdonos – háborgott az első vevő –, nekem aszpirin kell, és kész.

– Csak nem képzels, hogy egy Rimapénteki Rimai Péntekh vacak aszpirineket, fejfájás elleni porokat, lázcsillapítókat, lábizzadásgátlókat és popsikenőcsöket árul?!

– Mi a szösz árulna mást egy patikában? – mérgelődött az első vevő.

– Embernek fia – mondta kissé lecsillapodva Rimapénteki Rimai Péntekh –, ez nem a test, ez a lélek patikája.

Az első vevő szemében érdeklődés csillant.

– Lelki bajok ellen?

– Igen – mondta Rimapénteki Rimai Péntekh.

Most már teljesen elpárolgott a mérge, szinte kedvesen nézett az első vevőre. Ami az ő esetében elég nagy szó.

– Tisztelt barátom – folytatta kissé ünnepélyesen –, mivel ön az első vevőm, bármit vásárol, ingyen kapja. Válasszon!

– Hogy őszinte legyek – toporgott izgatottan az első vevő –, nem

pontosan értem, hogy mire lehet gyógyszert kapni az ön patikájában... bár reménykedem... de reményemet ki sem merem mondani.

– Mondja csak bátran – biztatta Rimapénteki Rimai Péntekh.

– Netalán irigység, gőg, nagyképűség, gyávaság, káröröm, rosszindulat...

Rimapénteki Rimai Péntekh átszellemült arccal bólogatott és folytatta:

– Meg kicsinyesség, kapzsiság, nagyravágyás, álszerénység, alamusziság, lustaság, torkosság, tohonyaság, lelki restség, pénzsóvárság és mindenféle gonoszság, eltévelyedés és átok ellen vannak írjaim, balzsamjaim, cseppjeim és pasztilláim.

– Ez nagyszerű! Uram, bocsásson meg, hogy az imént emeltebb hangot merészeltem megengedni magamnak. Akkor még nem tudhattam, hogy ön egy zseni, az emberiség megmentője. Egyúttal az én megmentőm is. Házsártosság ellen is van gyógyszere?

– Van – mondta gyanakodva Rimapénteki Rimai Péntekh. Az első vevő tapsikolt és ugrándozott örömeiben.

– Tetszik tudni, van egy házsártos, irigy, lusta és nagyképű feleségem, egy kicsinyes, kapzsi napam, egy torkos, tohonya, pénzsóvár ipam, egy alamuszi ángyikám, egy kárörvendő bácsikám, mindnek kérek, ami jár, ír, balzsam, pasztilla egyre megy, csak használjon.

Rimapénteki Rimai Péntekh vakarta a feje búbját.

– Van egy bökkenő – mondta.

– Engem már semmi meg nem akadályoz, hogy megmentsem a feleségemet, ipamat, napamat, ángyikámat, bácsikámat. Mindenre hajlandó vagyok a gyógyszerekért. Halljam azt a bökkenőt!

– Annyicska csak – mondta Rimapénteki Rimai Péntekh –, hogy a gyógyszert mindenkinek magának kell kérnie a bajára, különben nem használ.

– Úgy érti... – tátotta el a száját az első vevő.

– Úgy – bólított a mondat végét meg sem várva Rimapénteki Rimai Péntekh.

– Hát azt várhatja – mondta elkeseredetten az első vevő.

– Mit?

– Hogy, mondjuk, a feleségem idejöjjön, és gyógyírt kérjen irigység, lustaság, házsárt és nagykép ellen a saját maga számára.

– Már miért ne történhetne meg?

– Mert azt hiszi magáról, hogy jóindulatú, szerény, szorgalmas. Éppen rólam állítja, hogy irigy, lusta, veszekedős és nagyképű vagyok.

– Szívesen állok rendelkezésére – készségeskedett Rimapénteki Rimai Péntekh –, kérjen csak akármelyik ellen, egy szempillantás alatt meggyógyul.

– Csak nem képzeli, hogy igaz?! Még hogy én irigy?! Még hogy én lusta?! Még hogy én nagyképű?! Nevetséges!

– De veszekedősnek csak veszekedős. Velem is mindjárt veszekedni kezdett, ahogy belépett.

– Én?! Ember, maga veszekedett! Legjobb lenne, ha beszédne valamit veszekedősség ellen a híres gyógyszereiből. Tablettát, irt vagy balzsamot.

– Maga nagyképű fajankó! – ordította el magát Rimapénteki Rimai Péntekh. – Takarodjon innét, mert úgy kivágom, mint a sicc!

Az első vevő sem volt rest, visszaordított. Egy darabig válogatott sértéseket ordígtattak egymásnak, aztán a vevő elunta, nagy dérral dűrral becsapta maga után a patikáját. Durr!

Hátha mégis igaza van – gondolta Rimapénteki Rimai Péntekh –, és be kellene vennem egy hirtelen harag elleni tablettát. Ugyan – legyintett azonnal –, nem hirtelen harag ez, egyszerűen csak igazságosság. Igazságos vagyok, annyi az egész. Abból meg kár volna kigyógyulni.

Nem is vett be semmilyen tablettát. Leült, várta a vevőket. Jöttek is, de mind másnak akart venni a balzsamokból, írokból, tablettákból. Saját magának egyik sem. Minek, hiszen nekik aztán semmi hibájuk sincs!

Lassan-lassan el is maradoztak a vevők. Nem akadt senki Rimapénteken, aki elismerte volna magáról, hogy nagyképű, rosszindulatú, irigy, kétszínű, kicsinyes, kapzsi, nagyravágyó, álszerény, alamuszi, torkos, tohonya, pénzsóvár, lelki rest. Nem tudom, ha te Rimapénteken laksz, elmentél volna-e Rimapénteki Rimai Péntekh patikájába valamilyen gyógyszerért? Igen? Nem?

Mert így bizony fölkapott az álla szegény csodapatikusnak. Írjai megpenészedtek, balzsamjai megpimpósodtak, tablettái szétporladtak, ő maga meg búvában-bánatában elbujdosott, ma sem tudja senki, hol lakik, mit csinál – hacsak Bab Berci nem. De ő mélyen hallgat felőle.

Lázár Ervin: A fába szorult hernyó

Egyszer fába szorult egy hernyó. Jó magas fa legfelső ágába. És jajgatott, jajongott, sírt keservesen.

Szép hernyó volt. Piros vonalakkal meg kékekkel csíkozott. És természetesen sárgákkal is. A szeme, mint két rubin. Vagy három rubin, mert nem tudom pontosan, hány szeme volt a hernyónak. De akár kettő, akár három, gyönyörű volt. Bár most sírt mind a két (vagy mind a három) szemével. Pik-pak, hullottak a könnyek. Avagy pik-pak-puk. Az esetben, ha három szeme volt.

Különben szépek voltak a könnyei is. Sőt talán a könnyei voltak a legszebbek.

- Valaki bömböl – dörmögte a medve.
- Valaki ordít – rivallta a farkas.
- Valaki szepeg – mekegte a kecske.
- Valaki sír! – kiáltott a róka.
- Valaki zokog – makogta a nyúl.
- Valaki rí – recsegte a borz.
- Valaki sír-rí – cincogta az egér.
- Valaki itatja az egereket – mondta a hőscincér.
- Valaki nagyon keservesen sírdogál – mondta a katicabogár.
- Ej, ki lehet? – kérdezték mind együtt.

Ez úgy hangzott, mint a karének. A medve, a farkas, a róka: basszus. A kecske: tenor. Alt: a borz és a nyúl. Az egér, a cincér s a katica: szoprán. Az meg ott fent sírt-rítt tovább.

- Mentsük meg – mondta a medve; a medvéknek ugyanis általában jó szívük van.

– Mentsük! – vágta rá a farkas, a kecske, a róka, a nyúl, a borz, az egér és a hőscincér.

Ja, és a katica is rávágta!

Mivelhogy általában a farkasoknak, a kecskéknél, a rókáknak, a nyulaknak, a borzoknak, az egereknek és a hőscincéreknek is jó szívük van.

Ja igen, és a katicáknak is!

– De hogyan mentsük meg? – kérdezte a cincér.

– Megrázom a fát – mondta a medve.

A róka röhögött.

– Üvöltök egyet, s attól a fa elengedi – vélte a farkas.

A róka heherészett.

– Tanácsokat kell neki adni – rebegte a kecske.

A róka kacarászott.

– Helikoptert kell bérelni – így a nyúl.

A róka hahotázott.

– Fel kell ugrani az áig – tanácsolta a borz.

A róka röttyögött.

– Avagy izé – jelentette ki magabiztosan a cincér.

A róka röhécselt.

– Mit röhécselsz, kacarászol, heherészel, hahotázol? – mérgelődött a katica. – Inkább azt mondd, hogyan menthetjük meg!

– Talán neked nincs ötleted? – kérdezte tőle a róka.

– De igenis van! – kiáltott a katicabogár. – Egymás hátára kell állnunk, úgy elérjük.

– Na lám – mondta a róka –, nemcsak hét pettyed van, de eszed is.

Eldőlt hát, hogy egymás hátára állnak. Kicsit még vitatkoztak azon, ki legyen legalul.

A nyúl a rókát akarta, a borz az egeret, a kecske a katicát.

– Nem akarok megint heherészni – mondta a róka.

– Így kell felállnunk: alul a medve, rajta a farkas, aztán a kecske, kecskén a borz, rajta a nyúl.

– Hohó! – vágott közbe a katica. – Talán úgy, hogy a kecskén te, s rajtad a borz, aztán a nyúl.

– Na jó – egyezett bele a róka –, szóval rajtam a borz, a borzon a nyúl, rajta az egér, aztán a cincér, s legtetején a katica. Ő épp eléri azt az egyént, aki fent bömböl.

Nosza, felugrottak egymás hátára. Legtetőn a katica.

– Egy hernyó! – kiáltotta.

– Eléred? – kérdezték a többiek.

A katica nyújtózott, de egy icipici hiányzott. Bánatosan leszólt hát:

– Még egy hangya kellene. Egy picurka hangya. Ha ráállna a hátamra, épp elérné.

– Látod – mondta dühösen a cincér –, nekem kellene legfelül lennem. Én nagyobb vagyok, mint te, én éppen elérném.

A róka erre megint heherészett.

– Ne vihogj, rázkódik tőle a májam – mordult rá a borz.

A katica meg mérgelődött fent.

– Ej, de buta vagy te, cincér! Hát azt hiszed, ha te lennél legfelül, magasabbak lennénk?

– Azt! – vágta rá a hőscincér.

– Na jó, akkor cseréljünk helyet!

Helyet cseréltek, a cincér ráállt a katica hátára, persze éppen úgy nem érte el a hernyót, mint a katica.

– Érdekes, pedig én nagyobb vagyok – csodálkozott.

A borz meg fájdalmasan felkiáltott: – A májam!

Merthogy a róka megint csak röhécselt.

A fába szorult hernyó meg jajgatott, sírt, jajongott.

Nagyon-nagyon fába szorult.

– Azt mondod, egy hangya kellene? – kérdezte legalul a medve.

Kicsit lihegve mondta, hiába, nem volt könnyű a farkas, a kecske, a róka, a borz, a nyúl, az egér, a cincér s a katica.

– Igen, egy hangya – mondta a katica –, egy icipici hangya. Akármilyen icurka-picurka.

– Hej, hangya! Hangya! Gyere ide, hangya! – kiabálták mindannyian.

De hiába, mert éppen nem járt arra egy hangya sem. Vagy ha arra járt, nem akart segíteni. Pedig általában a hangyáknak is jó szívük van!

Egy hangya, egy kis hangya, egy icurka-picurka hangya!

Így aztán nem sikerült megmenteni a hernyót.

Sírhatott-ríhatott.

A Székelyföldi Legendáriumból:

A Búcsúpad

Régi időkben, még a tatárjárás és a mohácsi vész előtt a hírvivők véres kardot hordoztak végig a magyarlakta vidékeken, valahányszor háború készülődött. Szó nélkül tudta ilyenkor minden épkézláb férfi, hogy mi a dolga: fegyvert fogni, megvédeni a hazát.

Nem sok idő maradt ilyenkor a búcsúzkodásra. Csak néhány szót váltottak egymással a hadba vonulók és az otthon maradók. Keveset beszéltek, de szavaiknak nagy súlya volt. A harcosok kedvesei, édesanyjuk egy darabon elkísérték, majd útjukra engedték őket és kezdetét vette a reményteli várakozás.

Maroskeresztúrtól délre, ott, ahol a Maros és a Nyárad folyása közt magas hegy emelkedik, ilyen szertartásokra gyakorta került sor. Idáig kísérték a harcokba vonuló vitézeket szeretteik. Megható, egyszersmind bátorságról tanúskodó szavak hangzottak el itt. Az anyák nem sírtak, nem keseregtek, hanem így áldották meg fiukat és annak fegyverét:

– Úgy harcolj vele, hogy hazádnak és nekem becsületet szerezz vele!

A harcosok kedvesei sem keseregtek. Spártai egyszerűséggel csak ennyit mondtak:

– Úgy térj vissza, hogy büszkén ölelhesselek a keblemre!

A becsület és a bátorság mindennél fontosabb volt. Azokban a nehéz időkben csak ez menthette meg a sok próbát kiállt nemzetet. Azt a helyet pedig, a hegy sziklás ormát, ahol sok anya és kedves utoljára látta fiát, kedvesét, a mai napig Búcsúpadnak hívják.

Hargita

Ósi időkben, amikor ember még nem élt ezeken a tájakon, a Csíki-medencében óriások tanyáztak. Békében éltek egymással, sosem háborúztak, hiszen bármilyen nagyok is voltak, hely volt bőven, jól elfértek egymás mellett. Királyuknak egyetlen lánya volt, Gyöngyvér. Nem volt testvére, de barátnőjét, Hargitát, akivel együtt nevelkedtek, együtt játszottak és együtt sétálgattak naphosszat a környéken, úgy szerette, mintha édestestvére lett volna. Egy napon, amikor szokásuk szerint az Olt partján heverésztek, kelet felől ismeretlen hangokra lettek figyelmesek. Odanéztek és elámultak: apró emberek egész serege nyüzsgött arrafele, mint a hangyák. Lóháton jöttek.

Gyöngyvér az óriásokra jellemző jóindulatú kíváncsisággal megszólította őket:

– Kik vagytok ti, apróságok?

Vezérük megálljt intett és büszkén kihúzta magát a nyeregben.

– Nem apróságok vagyunk – mondta –, hanem székelyek. Mostantól itt fogunk lakni, ezeken a tájakon. Én pedig Bélbor vitéz vagyok, a székelyek vezére.

Gyöngyvér szelíden elmosolyodott a csöppnyi vitéz bátorságán. Kinyújtotta karját, megfogta Bélbort és a tenyerére tette, hogy jobban megnézhesse magának. Ám alig emelte a szemeihez, a harcias székely haragra gerjedt, előrántotta kardját és megszúrta Gyöngyvér ujját. A lánynak ez nem volt több egy kis tűszúrásnál, de meglepődött. Letette a vitézt, aki indulást vezényelt és vitézei élén továbblovagolt.

Gyöngyvér és Hargita megegyeztek, hogy titokban tartják az Olt partján történeteket, amíg csak lehet. Teltek-múltak a napok és Hargita észrevette, hogy Gyöngyvér jókedve napról napra csökken, mígnem alig lehetett egy enyhe mosoly kicsalni belőle.

– Mi történt veled, testvérkém? – kérdezte. – Nem ismerek rád. Nekem igazán elmondhatod, mi bánt.

Gyöngyvér nagyot sóhajtott, és bevallotta, hogy reménytelenül beleszeretett Bélborba. Reménytelenül, mert az óriást és az embert nem egymásnak teremtették.

– Az bizony gondnak nem éppen kevés – mondta Hargita és töprengeni kezdett, hogyan segíthet testvérként szeretett barátnőjén. Négy nap és négy éjszaka gondolkodott félrevonulva, majd az ötödik nap reggelén megjelent a királyi palotában egy hatalmas üsttel. Gyöngyvért hívatta.

– Drága testvérkém – mondta neki –, nem nézhettem, ahogy a búskomorság emészt. Varázsitalt hoztam neked, ami véget vet a szomorúságnak. Itass meg belőle egy pohárnyit titkon apáddal, egy pohárral igyál te is belőle, a többit pedig locsold szét a palotában. Meglásd, jóra fordul minden.

Gyöngyvér úgy is tett, ahogy Hargita mondta. Apja borába kevert a főzetből, megivott ő is egy pohárral belőle, a maradékot szétlocsolta a palotában, azzal lefeküdt aludni. Ébredéskor nagy volt a meglepetés! Ágya akkora let, mint egy mező, egészen elfáradt, mire a széléhez ért. Körbeszaladt a palotában, és azt látta, hogy az óriások mind apró emberkékké váltak. Azt se tudta hirtelen, hová legyen örömeiben. Lóra pattant és addig kereste, kutatta szerelmét, amíg egy patak partján meg nem találta. Bélbor felismerte és Gyöngyvér elmesélte neki csodálatos átváltozását, és azt is, miért volt erre szükség. Bélbor sem fukarkodott az őszinteséggel, bevallotta, amint megpillantotta ott az Olt partján, azonnal megtetszett neki a szép óriáslány.

Az esküvőt még aznap megülték. A vigasság hajnalig tartott, székyek és az immár kisemberré varázsolt egykori óriások együtt rop-ták. Csak egy valaki hiányzott: Hargita. Gyöngyvér hiába kereste, sehol nem találta. Csak másnap tudta meg, mi történt. A varázsitalnak bizony nagy ára volt: egyszer s mindenkorra véget vetett az óriások hatalmának. Hargitának és a többi óriásnak, akikre nem jutott a főzetből, el kellett bujdosniuk. Soha többé nem látták viszont, csak kósza hírek érkeztek olykor, hogy a hegyekben a pásztorok itt-ott látni vélték.

Új idők jöttek, az emberek vették át a hatalmat a vidéken. Gyöngyvér és Bélbor békében és boldogságban éltek. De az egykori óriáslány nem felejtette el testvérként szeretett barátnőjét, ezért a palotával szemközti hegyet Hargitának nevezte el. Így minden nap együtt lehettek, ahogy a régi időkben.

Istensegíts

Ezerhétszázhatvannégy január hetedikét, vagyis a madéfalvi veszedelmet követően több ezer székely menekült a császári terror elől Moldvába. Sokan még tovább, egészen Bukovináig menekültek, ahová nem ért még el Mária Terézia hatalma. Ami kevés földi javuk megmaradt, azt szekerekre pakolták, és mentek hóban-fagyban, hogy új életet kezdjenek valahol, ahol nem bántják őket. Bukovina akkor szabadult fel a török uralom alól, és úgy gondolták, dolgos kezekre biztosan szükség lesz ott. Ám amint szállást keresve az első bukovinai román faluhoz közeledtek, az ott lakók kétségbeesett jajveszékelésbe kezdtek:

– Jaj, jaj, jönnek a magyarok, jönnek a barbárok, akik gyerekeket esznek!

A székelyek csöbörből vödörbe estek. Otthon megtorlás várt volna rájuk, itt pedig az egyszerű emberek félelme.

– Egyik sem jó – mondta vezetőjük. – Haza nem mehetünk, ezeket az embereket pedig egyhamar nem térítjük ki hamis hitükből.

Nem tehettek mást, egy kopár helyen vertek táborn. Azon az éjszakán rettentő nagy vihar támadt. Villámok csapkodtak köröskörül, nappali fényt villantva a szekér alá húzódott, halálra rémült székelyekre. Úgy záporozott az eső, hogy nem maradt szárazon még a szekerekre rakott holmi sem.

Volt a menekülők közt egy öreg székely, akit Kajtárnak hívtak. Két fiát veszítette el a császári seregek vérengzése idején, most kilenc unokájának próbált jobb életet keresni. A gyermekeket nagyon megviselték az út fáradalmai és az ítéletidő. Vacogva, holtra vált arccal kuporogtak a szekér alatt, csuromvizesen.

Reggelre elmúlt a vihar, kisütött a nap. A székelyek előbújtak szekeik alól, és szedelőzködni kezdtek. Nem úgy az öreg Kajtár. Holmiját lepakolta a szekérről, felnézett az égre, és így szólt:

– Isten, segíts! Innen tovább egy tapodtat sem megyek, rád bízom a sorsom és unokáim sorsát is!

A többi székely eleinte csak hümmögött, aztán egyre többen követék az öreg példáját.

– Hiába menetelünk, míg a világ s két nap, egyszer csak meg kell állni

– mondták. – Igaza van az öreg Kajtárnak, ha itt megálltunk, maradjunk is, lesz, ami lesz.

Végül mind ottmaradtak. Közeledett a tél, idő nem maradt házakat építeni, így a föld alá ásták be magukat. Kínkeservesen ugyan, de átteleltek. Időközben a környékbeli román falvak egyszerű népe is belátta, hogy nem barbárokkal, hanem hozzájuk hasonlóan szegény, jóra való emberekkel van dolguk, így télire befogadták az asszonyokat és gyermekeket.

Később kis templom épült a telephelyen, majd megjelentek az első házak, végül faluvá nőtte ki magát. Az öreg Kajtár emlékére Istensegítsnek nevezték el.

1764. január hetedike a bukovinai székelyek kálváriájának kezdete.

Istensegítsen kívül még négy további falut is alapítottak a menekülő Bukovinában, amelyek lakosaihoz a császári önkény elől menekülő magyar katonák és moldvai csángók is csatlakoztak. Alig telt el két emberöltő, a vegyes lakosságból erős nép kovácsolódott össze, a bukovinai székelyek.

Sorsuk – úgy tűnt – jóra fordul. Megnőtt a népszaporulat, idővel a föld, a termés túl kevésnek bizonyult eltartásukhoz, így sokan más régiókba rajzoltak ki, mások pedig egészen Kanadáig és Brazíliáig vándoroltak. Kanadában hét telepet is létrehoztak. A brazíliai Boldogasszonyfalván ma már csak nyomait találhatjuk meg, időközben a szárazság miatt elhagyták a kis falut a székely telepések.

A bukovinai székelyek nagy része politikai nyomásra Bácskában telepedett le, ám a II. világháborút követően innen is menniük kellett. Jórészt Tolna és Baranya megyékbe menekültek a szerb partizánok elől. Nehéz volt új életet kezdeni ismét, új szokásokat és tőlük idegen foglalkozásnemeket megtanulni, de sikerült. Figyelemre méltó, ahogy napjainkban Székelykevény, a mai Szerbia területén, nem messze Belgrádtól még sok bukovinai székely család őrzi identitását.

A bukovinai székelyek sorsa jellegzetes: mindig nagyhatalmak irányították őket, a következményeket pedig nekik kellett elszenvedniük. Sajátságos kultúrájuk, szokásaik emléke máig megőrződött.

SICVLICIDIVM. Misztikus módon jelent mást is. A sors különös rejtvénye az, hogy ha a szó nagybetűinek római számértékét kivetjük, azok összege éppen 1764, a madéfalvi veszedelem esztendeje. Ennek a szójátéknak a neve kronogramma.

Thiel leánya

Az a hely, ahol a Piliske és Kecskenyak bércei állnak és utat engednek Nyién kis patakának, valamikor Thiel grófé volt minden. Thiel fiatal korában lovag volt, de hűséget nem a kunok ellen behívott németnek, hanem a királynak fogadott, így kapta adományként a birtokot. Ám birtokánál is értékesebb kincs volt számára szépséges lánya. Akadt is kérője bőven, de Thiel a zágoni Mikest szemelte ki vejéül. Lánya ezt megtudván mélységesen elkeseredett, hiszen az ő szíve választotta az uzoni Béldi volt. Sűrűn leveleztek, de csak titokban tehették – leveleiket a lány komornájának úgy kellett átlopnia, nehogy valaki is észrevegye.

Mindkét vitézt rettenthetetlen harcosként és igen ügyes vadászként ismerték. Egy alkalommal, amikor a gróf nagy vadászatra hívta a környék vitézeit, szokás szerint ők is megjelentek. A sűrű erdőben a vadászok elszakadtak egymástól. Béldi, amint egy sebesített medve nyoma-ít követte, hirtelen kiáltást hallott. Lovára pattant és a hang irányába rohant. Egy tisztásra kiérve látta, amint a gróf, lováról lezuhanva, elkeseredetten próbál védekezni a rátámadó medve ellen. Nem sok ereje maradt már. Béldi lándzsát ragadt, és az utolsó pillanatban egyenesen a medve szívébe röpítette.

Thiel gróf kimerülten feltápáskodott. Ekkorra már odaért a vadászó társaság és megkönnyebbülten hallgatták a szerencsés végű kalandot.

– Béldi vitéz – mondta a gróf – megmentetted az életemet. Nem akarok adósod maradni. Itt, barátaink, vadásztársaink gyűrűjében megígérem neked, hogy teljesítem, bármi kívánságod is lenne.

A vadászatot és Thiel csodás megmenekülését kellőképpen megünnepelték. A serlegekből nem fogyott ki a bor, az asztalokon nagy halmokban gőzölögtek a finomabbnál finomabb sülték és, ahogy ez akkoriban szokás volt, egy dalnok éneket zengett Béldi hősiességéről, ügyességéről.

Thiel a daltól, és talán a bortól is kissé megrészegülten felállt az asztalfőről, és serlegét magasra emelve így szólt:

– Béldi, itt az ideje, hogy előállj a kívánságoddal. Bármilyen lehet az. Ha szürke arab ménemet kérnéd, amelynek gazdáját, egy arab sejket magam ütöttem ki a nyergéből, ám legyen, azt is neked adom, ha kell.

Béldi tudta, hogy eljött a megfelelő pillanat. Így válaszolt:

– Jó uram, páratlan ugyan vidékünkön, de mégsem kell nekem a szürke méned. Sem vagyon, sem birtok nem kell, én arra a kincsre vágyom, amelynek az egész világon nincs párja. Lányodat kérem, akit régóta szeretek, és aki engem régóta viszontszeret.

Csend lett a teremben. A vendégek rosszat sejtettek, látván, hogy ráfagy a mosoly a gróf arcára. Thiel az asztalra csapta serlegét. De aki lovag volt, az is marad és tartja szavát minden áron.

– Legyen hát a tied, ha ő is úgy akarja! – kiáltotta és újra magasba emelte serlegét.

A lakoma azonnal lakodalommá változott, ott helyben egybe is kelt az ifjú pár. Thiel gróf eleinte elégedetlen volt, okolta is magát a csapdátért, amit magának állított. De nem telt bele sok idő, nagyon megkedvelte vejét. Boldognak látta lányát, így boldog volt ő is. Élete végéig hálás volt a medvének is, amiért akkor elébe rontott az erdőben.

Tündérvár

Borszéken, az Ős-forrás ösvénye és a Medve-barlanghoz vezető út között van egy tisztás, amelyet a nép ma is Tündérvárnak nevez. Ősidőkben két vár állott a közelben, egyik a Bükkhavas tetején, a másik egy kicsit lennebb, Kerekszék tetején. A felső vár ura Thurda, egy fiatal harcos volt, az alsóé szintén egy daliás szittya vitéz, akit azonban korán elragadott a halál. Thurda, bár tudta, hogy talán bűnt követ el, nem tudott úrrá lenni a felső vár urának felesége, a szép Numa iránt érzett szerelmén. Alig egy héttel megözvegyülése után felkereste a várúrnot.

– Numa – mondta –, talán nem illendő, de nem tudok magamon uralkodni. Szeretlek, és mindörökké szeretni foglak. Ha nem mondom el, még nagyobb bűn lenne.

Numa lesütötte a szemeit.

– Bűn mindkettő, valóban – mondta. – Ígyhát egyebet nem tehetek, minthogy megköszönjem őszinteségedet, de arra kérjelek, hogy távozz, és váram kapuját soha többé át ne lépd.

Thurda bánatában elvándorolt. Fiát, az alig néhány éves Atalát is magával vitte, a vár helytartójává pedig egy Bölöm nevű vitézt nevezett ki.

– Ha nem térnék vissza húsz év múlva sem – mondta Thurda –, tied a vár. Vezesd úgy, ahogy én is vezetném, bánj úgy az emberekkel, ahogy én is bánnék.

Eltelt a húsz év, de sem Thurdának, sem Atalának hírére nem hallották. Bölöm nem nyugodott bele a dologba, húsz önkéntes fiatal harcost menesztett húsz irányba, keressék meg őket, és legalább hírt hozzanak róluk, ha ők maguk nem is jönnek, vagy nem élnek már.

Hónapok, aztán évek teltek el, de sem a rég elbujdosottak, sem a keresésükre indultak felől nem jött hír. Egy este azonban egy fiatal vitéz kért bebocsátást a felső várba. Az örök eleinte nem akarták beereszteni, de amikor Bölöm nevét kiejtette, mégis utat engedtek neki. Azonnal Bölöm elé vitték.

– Uram – szólalt meg a fiatal –, atyám küldött.

– Úgy – mondta Thurda –, és ki lenne az atyád?

– A neve Thurda, az enyém pedig Atala.

Bölöm felpattant és magához ölelte a fiatal harcost.

– Hát él, él Thurda! És miért nem jön vissza?

– Hosszú történet ez uram, de elmesélem, ha nem bánja. És egy kis segítséget is kérnék.

– Bármit, Atala, bármit kérhetsz. Halljam a történeted.

– Atyámmal messze bujdosunk innen, olyan helyre, ahol senki meg nem talál. Szerelme Numa iránt az eltelt évek alatt mit sem lankadt, de a megaláztatást, amiben része volt, nem tűrheti, így nem tér vissza. Egy napon azt mondta nekem: „Fiam, ha azt akarod, hogy visszatérjek, keresd meg Numa lányát, Hedviget, nyerd el a szívét, és ha egybekeltek, úgy én is visszatérek nálatok lakni.” Ígyhát felkerekedtem és hazavágtattam. Nem jöttem egyenesen ide, hanem az alsó vár körül ólalkodtam. Meglátam egy napon Hedviget, amint kilép a vár kapuján és az Ős-forrás közélébe, egy tisztásra megy. Tele volt a tisztás csodaszép virágokkal. Hiszen ő ápolta őket nap mint nap, hogy is ne lettek volna pompásak? Azonnal

beleszerettem, meg is szólítottam, hogy biztos legyek a dolgomban, Hedviget látom. De aztán visszahúzódtam a rengetegbe. Attól tartok, ha kiderül, Thurda fia vagyok, engem is ugyanúgy elutasítanak, mint atyámat.

– Ne is mondd – szakította félbe Bölöm Atalát –, tudom magam is, miben kérnéd segítségemet. Azt is tudom, hogyan segíthetek. Unokámat, Borát még most átküldöm az alsó várba, hogy szolgálóként jelentkezzen. Kiügyeskedni, hogy Hedvig mellé kerüljön. Várunk néhány napot, utána felmegyünk a vár fokára és sípszóval jelt adunk neki. Ha fehér kendőt lobogtat valamelyik ablakban, tudni fogjuk, Hedvig találkozna veled. Mindenre alaposan felkészítem, semmit se keseregj.

Úgy is történt minden, ahogy az öreg Bölöm mondta. Kiokosította unokáját, az pedig addig ügyeskedett, míg Hedvig mellé nem került szolgálónak. Kipuhította, vajon a lány emlékszik-e a Tündérgert-beli találkozásra Atalával.

– Ó, igen – mondta Hedvig –, egy deli legénnyel találkoztam ott, de mire megkérdezhettem volna kicsoda, micsoda ő, már el is tűnt. Szívesen találkozónék vele még egyszer.

– Ha ez így van – mondta Bora –, oda kell menned a forráshoz, ha erős sípszót hallasz a felső várból.

Másnap este felhangzott a sípszó, Bora pedig meglobogtatta a fehér kendőt, majd úrnőjével a megbeszélt helyre sietett. Atala már ott várakozott a forrásnál.

– Szép Hedvig – mondta –, a nevem Atala, Thurda fia vagyok. Talán hallottál rólunk. Bármit is hallottál, most tedd azt félre és csak a szívedre hallgass. Megosztanád velem az életed?

Hedviget váratlanul érte a kérdés, de olyannyira tetszett neki az ifjú, hogy azonnal igennel válaszolt.

Másnap pompás kísérettel jelentkezett Atala az alsó várban. Bölöm is elkísérte.

– Numa – mondta Bölöm, mihelyt az úrnő elé vezették őket –, ez az ifjú itt nem más, mint Thurda fia.

– Az vagyok – vette át a szót Atala. – Atyám él, és csak úgy hajlandó ismét visszaköltözni várába, ha elnyerem lányod, Hedvig kezét. De ha ez a feltétel nem volna, akkor is megkérném, hiszen amint megláttam, tudtam, az én életemben nincs másnak hely, csak neki.

Numa elképedt, de megőrizte hidegvérét. A sors ellen, tudta, nem hadakozhat. Lányához fordult.

– Hedvig – mondta –, rajtad áll a választás. Ha te is úgy akarsz, én nem akadályozom meg, hogy egybekeljtek.

– Akarom, anyám, mindennél jobban akarom.

– Úgy legyen hát.

Másnap hajnalban Atala felkantározta lovát és elnyargalt. Hetek múltak el, és nem jött hír felőle. Már azt hitték, ismét elbujdosott, amikor egy alkonyaton két lovas kért bebocsátást a felső vár kapuján. Atala volt, oldalán apjával, Thurdával. Nagy volt az öröm a várban.

Másnap Thurda futárt menesztett Numához, hogy bebocsátást kérjen hozzá. A futár hamarosan vissza is tért a válasszal.

– Uram – mondta –, Numa megtagadta a bebocsátást. Azt mondta, megalázott téged, és várának kapuját olyan férfi, akinek ilyesmiben volt része, nem lépheti át. De nyisd meg te várad kapuját, mert ő jön hozzád.

Ennél nemesebb választ Thurda nem is kaphatott volna. Azonnal megnyitatta vára kapuit, Numa pedig kisvártatva bevonult kíséretével. Megölelte Thurdát. Véget ért a húszéves kín, és a várak népei is boldogabbak lettek. A menyegzőt azonnal megülték, egy álló hétig tartott a dínom-dánom, még a bénák is táncra perdültek.

De volt valaki, aki nem tudott úgy örülni, mint a többiek. Bora volt az, Bölöm unokája, akinek kedvese egyike volt annak a húsz vitéznek, akik Thurda keresésére indultak. Évek teltek el azóta, a vitézek dolguk végezetlenül sorra visszatértek, csak ő nem. Talán ő volt a legkitartóbb? Vagy odaveszett és soha nem látják viszont?

Látta Atala a lány bánatát, és tudta, mivel tartozik Bölömnnek.

– Megyek, és megkeresem a vitézt. Érzem, hogy nem halt meg, hanem ő a legkitartóbb és még mindig minket keres. Visszahozom épségben.

Ismét felkantározta lovát és elvágtatott. Alig egy hónap telt belé, hogy vissza is tért. Megtalálta a vitézt és hazahozta, ahogy ígérte. Most már teljes volt az öröm, senki semmiben hiányt nem szenvedett. Boldogan éltek, majd midőn az öreg Bölöm megtért őseihez, a kitartó ifjút, Bora férjét Thurda várnaggyá tette.

A tisztáson, ahol hajdanán Hedvig ápolta virágait, olykor ma is vidám énekszó hallatszik. Tündérek azok – mondják az emberek –, akik visszatérnek oda, ahol nemcsak az emberek, de minden élőlény boldogan él.

Az Adj további olvasnivalót!
tavalyi nyerteseinek munkái

Gondos Borbála (Kézdivásárhely):
A szegény asszony jutalma

Történt egyszer, réges-régen, hogy élt egy szegény ember, annak meg egy igen jólelkű felesége. Ez az asszony nagyon szeretett volna egy gyermeket, de az ura mindig elszomorította, hiszen ő nem akart. Amikor az asszony a vágyáról beszélt, az ura azokkal az ellenérvekkel bizonygatta igazát, hogy nem elegendő a szoba nagysága hármuknak, nem elég a pénzük, és már idősek is. Volt, amikor azzal magyarázta heves tiltakozását, hogy a gyermek csak a kenyeret pusztítaná. Az asszony szívére hatalmas bánat nehezedett, mert az álma, hogy édesanya legyen, lehetetlennek tűnt.

Egy alkalommal, amikor a szegény ember felesége a piacon árulta a zöldségeit, észrevett egy vén, rút nénit, aki feketébe öltözve tipegett az asztalok mellett. Mindenki megnézte és összesúgtak a háta mögött:

- Odanézz, milyen csámpás a járása! – szólt az egyik.
- Milyen púpos és csúnya! – mondta egy másik.
- Láttátok a sebhelyet az arcán? – kérdezte suttogva egy piaci kofa.

Amikor odasétált az árusokhoz, hogy megnézzze a portékát, hol az egyik, hol a másik elfordította a fejét, mondván, hogy „ez már el van ígérve”, vagy „nincs már ideje kiszolgálni őt, haza akar indulni”. Így lépegetett a rút anyóka a sorok között. Egyszerre csak meglátta a sárgarépa- meg a burgonyahalmokat ott, ahol a szegény asszony árult. A nénike odalépegetett, megvizsgálta a termékeket, és az árát kér-

dezte. A jólelkű asszony kedvesen válaszolt neki, még ajándékba is adott egy kötés petrezselymet. A matróna hálás volt érte.

Hazaérvén a piaci nap után a jólelkű asszony, elmondta, milyen volt a vásár, mennyi áru kelt el, és elújságolta a híreket. Az ura nem volt bőbeszédű. Fejével bólogatott és pipázott miközben felesége a feketebe öltözött nénikéről beszélt neki. A beszámoló után megebédelték, majd a dolgukhoz láttak.

Reggel ismét kiment az asszony a piacra, és megismétlődött az előző napi eset, csak a néne ez alkalommal paprikát kapott ajándékba. Ez így ment egy álló hónapon keresztül, minden nap ajándékkal távozott az öreg néni. Egy szép napon az anyó így szólt a jószívű asszonyhoz:

– No, lányom, ma este, mikor éjfél üt az óra legyél az erdő szélén. A többit majd megtudod, mikor megérkeztél.

Nem tudta az asszony, mire számíton, de teljesítette a vén néne kérését. Pontban tizenkét órakor ott állt az erdő szélén – bár egy kicsit szorongva, mert aggódott, mi történik, ha éjjel fölkel a férje, és látni fogja, hogy nincs otthon.

– Itt vagyok, jer utánam! – hívta egy hang.

Az asszony követte a hangot és így elért egy barlanghoz, ahonnan ragyogó fehér fényözön áradt. Kíváncsian lépett be a fénnel teli helyiségbe. Egy tündér várt rá. Hosszú, barna haja gyöngyökkel volt ékesítve, ruhája hosszú volt és hófehér. Az asszony nem tudott szóhoz jutni, helyet foglalt és álmélkodással hallgatta a tündér szavait:

– Egy hónapig jártam a piaci utcákat és csak egy igaz lelket találtam: téged. Azonnal kedves, barátságos szavakkal közeledtél hozzám, nem riasztott el a rútságom. Most meghálálom: teljesítem szíved legnagyobb vágyát, azt, amit leginkább kívánsz. Neked csak annyi a dolgod, hogy kivárd, amíg teljesül. Most hadd halljam, mi a szíved kívánsága!

Az asszony megdöbbsent, de egy rövid szünet után megszólalt:

– Egy gyermek, ő az én legnagyobb vágyam, egy egészséges gyermek. – könny gördült le az arcán

– Csak az uram... ő nem szeretné.

Erre a tündér gondolkodóba esett. Kicsit hátrébb lépett, és egy polcra átlátszó, vízszerű italt emelt le, aztán az asszony kezébe tette, mondván: ezt az italt keverje a férje italába. Utána odanyújtott egy másik üvegcsét, ezekkel a szavakkal:

– Csak idd meg. És várj. Várj kilenc hónapot és járj a férjed kedvében! – elbúcsúzott a szegény asszonytól, majd útjára engedte.

Az asszony hazaérve látta, hogy férje még mélyen alszik. Másnap reggel megtette azt, amit a tündér tanácsolt neki. Aztán várt. Várt egy hónapot, két hónapot és a férje kedvét leste, aki ezt tapasztalva, a felesége óhajait teljesítette. Aztán, egy hónap elteltével kiderült, hogy várandós lett a jólelkű teremtmény. Amint ő maga értesült róla, elújságolta az urának. Az ura örömeiben nagyot kurjantott és átölelte feleségét. Azon az éjszakán az asszony felkereste a tündért. Hálálkodott és örvendezett neki, a jóságos tündér pedig a következőképpen válaszolt:

– Tudod, hogy mi volt a férjednek szánt üvegben? – kérdezte, és „nem” választ kapott.

– Víz. Friss forrásvíz. S tudod, a tiedben mi volt? – kérdezte, és ugyanazt a választ kapta, amit az előbb.

– Patakvíz. Tiszta patakvíz. Nem nekem kell hálálkodnod, hanem magadnak. Te léptél a férjed felé egy lépést, aki ezt viszonzozta. És ím: csodát hordasz a méhedben! – mosolygott a tündér.

Az asszony gondolataiba révedve ballagott haza.

Gyorsan telt el az a kilenc hónap és egészséges kisfiút hozott a világra. Férje, mikor először karjában tartotta, döbbsen szemlélte az apróságot, nem értette, hogyan tagadhatta meg oly sokáig ezt a leírhatatlan boldogságot feleségétől és magától. Érezte az apró kisfiú szívdobbanásait és ráeszmélt, hogy már őt szereti legjobban a világon. Rácsodálkozott a kincsre, az újszülöttre, és könnyet csalt szemébe az öröm. Megcsókolta feleségét, és megfogadta, hogy vigyázni fog gyermekükre, sosem hagyja majd magára, és mellette fog állni, mindig támasza lesz. Már világossá vált számára, hogy kisfia számíthat rá minden élethelyzetben, örömben és bánatban egyaránt. Az édesanya boldogsága határtalan volt, hálás szívvel gyönyörködött gyermekében. A kisfiú szülei gondviselő szeretetében növekedett, szülei minden nap hálát adtak életük legnagyobb ajándékáért.

Az idős házaspár életében bebizonyosodott, hogy az őszinte, türelmes szeretet képes csodát tenni az emberek szívében.

Gábor Lehel (Kissolymos): A szegény favágó

Egyszer volt, hol nem volt, még az Óperenciás tengeren is túl, az üveghegyeken túl, volt egyszer egy kerek erdő, s annak a kellős közepén volt egy kis házikó.

Ez a kis házikó már olyan régi, hogy még az oldala is kidúlt-bedült. Ebben a házikóban lakott egy szegény favágó, akinek annyi gyermeke volt, mint égen a csillag, még egyel több. A szegény favágó azt sem tudta, hogy hova forduljon, mit tegyen, hogy megmentse családját a nagy, kínzó éhségtől. Mert bizony volt veszekedés-verekedés, mikor a gyerekek megéheztek. A favágó avval tartotta fenn a családját, hogy mindennap elment az erdőbe vadászni. S így valahogy enyhítette a gyerekek éhségét.

Egy nyári nap elment megint az erdőbe, hogy valami zsákmányt szerezzon a gyerekei számára. Ment-mendegélt, míg szembe nem találkozott egy nyúllal. A favágó közelebb ment a nyúlhoz, hogy megtámadja. De mikor meg akarja fogni a nyúl egyet csavarodik, s kiugrik a favágó kezéből, s egyet ugrik, kettőt szökik, s úgy elinalt, mintha puskból lőtték volna ki. Szegény favágó, úgy elszomorodott, hogy éppen csak kullogott, mert tudta, hogy ha hazamegy, őt eszik meg a gyerekei. Éppen amint kullogott, megrezen a bokor, a szegény favágó azt gondolta, hogy egy nyúl, és nagy ideges sújtással csap a bokorra. Amint odaütött, nagyot koppan a fejsze foka.

Hát, lássatok csodát, nyúl helyett egy nagy medve esik ki a bokorból! A favágó nagyon elcsodálkozott, hogy is tudott olyan nagyot ütni, hogy egy medve meghaljon. Egyet gondolt, és hamar egy fatáblát készített. Azt mormogta magában: ha ilyen vitéz vagyok, hogy leterítek egy medvét, elmegeyek szerencsét próbálni, hátha jóra tudom fordítani az életünket.

Azzal a fatáblára egy krétával felírta: egy medvét egy csapással. Aztán a nyakába akasztotta, és elindult szerencsét próbálni.

Hét nap, hét éjjel folyton- folyvást mindig csak ment, míg egy nagy tölgyfához nem ért. A tölgyfa alá letelepedett, és ezt gondolta: Itt majd jól kipihenem magamat, mert az út egy kicsit megfárasztott. A jó puha mohán egyet, jót szunnyadok.

Azzal lefeküdt és egy tíz percet sem telt belé már úgy aludt, mint a bunda. Álmodott is. Azt álmodta, hogy egy ősz öregember jelenik meg, s azt mondta: édes fiam tudom, hogy szegény ember vagy, ezért segítek rajtad. Innen a tölgyfa tövétől száz lépésre találsz egy forrást. Menj oda, s ha ebbe a forrásvízben megfürdesz, hétszer erősebb leszel. A favágó izgatottságában felébredt, és elgondolkozott az álmán.

– Megnézem igazat álmodtam-e?

S azzal felállt és mérni kezdte a lépéseket. Hát, lássatok csodát a századik lépésre vette észre, hogy igazán van ott egy kristálytisza forrás, amelyből csak úgy bugyog a sok kristálytisza forrásvíz. A favágó sem váratta sokáig magát, megfürdött a forrásvízben. S hát pont úgy lett, ahogy az ősz öregember mondta: hétszer erősebb lett.

Ment mendegélt, míg egy városba ért, ott megkérdezte, hogy meg lehetne-e valahol pihenni! Ebben a városban mindenki szomorú volt, a házak fekete vászonnal voltak bevonva. Az emberek mind szomorúak voltak, senki sem felelt. A favágó egyet gondolt, és egy boglya tövében meghúzódott. Nyomban el is aludt. Arra ment egy szolga, mert ez a város a napkeleti király városa volt. Azért vontak be mindent feketébe, mert egy boszorkány szállta meg a várost, sárkány képében, mégpedig a hétfejű sárkány képében. A király a két szekér aranyat ígért annak, aki a sárkányt meg tudja ölni. Végül is arra ment a király szolgálja. Elolvassa a táblán lévő írást, és azt gondolja:

– Egy medvét egy csapásra! Hm, ez lesz a mi szabadítónk!

Azzal felköltötte a favágót, hogy menjen a királyhoz szerencsét próbálni.

El is ment a királyhoz, s jelentette, hogy ő megküzd a sárkánnyal.

– Felsőleges királyom, életem-halálom, kezedbe ajánlom, én megverekszem a sárkánnyal!

– Jól van fiam, már sokan mondták ezt, de senki sem győzte le a sárkányt.

Azzal a király a favágó mellé állított egy szolgát, hogy vezesse el a sárkányhoz. Amikor oda értek, egyet kiált, a favágó mindjárt előjön a barlangból a hétfejű sárkány. A szolga a sárkány megjelenésekor úgy elszaladt, mint a sebes nyíl. Verekedni kezdenek, de nem bírnak egymással. Sokáig így viaskodtak, mígnem a favágó felháborodott és földhöz teremtette a sárkányt, levágja mind a hét fejét, és vitte a király elé.

A király nagyon megörült, mert amikor a favágó levágta a sárkány fejét kivilágosodott az egész város. A király megadta a két szekér aranyat, és még haza is vitette a favágó házához. Amikor a favágó hazaért, otthon már várták a gyerekek. Később feljavították a házat és nagyon gazdagok voltak. A gyerekeknek mindig volt mit megenniük.

Az Óperenciás tengeren túl, a kerekerdő közepén még máig is élnek, ha meg nem haltak.

Sánta Boglárka (Nagybacon):

A fehér sólyom üzenete

Amit most elmesélek nagyon régen történt, amikor még az emberek az állatok nyelvét is beszélték.

Élt akkor egy szegény, de tisztességes, becsületes ember, akit Csabának hívtak. Gyönyörű felesége és takaros kis jurtája volt neki. Harmónia és béke uralta az életüket. Szeretet és szerelem is volt a jurtában, de mégsem akart megtörténni a gyermekáldás. Búsultak is ezért mindketten, hiszen egyetlen vágyuk egy kisgyerek volt. Bizakodtak és szilárdan hittek Üstengeri hatalmában. Ha néha, látszólag fel is adták a reményt, a szívük mélyén ott élt a szikra, amely mindig lángra lobbant, amikor Üstengeri segítségét kérték. Tudták és érezték, hogy amíg a remény lángja él bennük, a csoda bármikor bekövetkezhet.

Teltek-múltak a napok. Az asszony, akit Rékának hívtak, elvégezte szokásos reggeli teendőit, feltarisznyázta férjét, aki az erdőbe igyekezett, téli tüzelő után. Az ura átvette gyönyörű nemeztarisznyáját és egy szerelmes csókkal elbúcsúzott szeretett feleségétől. Csaba alig érhetett útja feléig, amikor vijjogva közeledett feléje egy gyönyörű fehér kerecsensólyom. Megállt és üdvözölte a madarat:

– Áldás! Áldás, Üstengeri madara! Mit akarsz közölni velem?

A madár leszállt Csaba vállára és így szólt:

– Üstengeri üzenetét küldi. Jövőre fiad születik. Neveld és tanítsd az ősi szokás szerint! Merítse tudását a legősibb kútból és értsen a ló és az íj nyelvén. Ha ezt tökéletesen teljesíted, Üstengeri újra megajándékoz gyermekáldással.

– Üstengeri legyen veled! – s ezzel a sólyom tovaszállt.

Csaba lelke megtelt hálával, így a nap is hamar eltelt, derekasan végezte munkáját. Amint hazaért, elmesélte Rékának a történeteket. Mindketten hálával a szívükben áldoztak Üstengerinek a csodáért. Boldogan várták a gyermeket, aki az Aranyszarvas havában meg is érkezett. Egészséges és életrevaló gyermek volt, akit Üstengeri áldásával Elődnek neveztek a szülők. Attól a pillanattól az egész életük megváltozott. Fogadalmuk szerint Üstengeri áldásával nevelték bátorságra és szeretetre. Amíg Réka szoptatta és ringatta, lélekrezgéseket dúdolt őseik mondáiból. Csaba gondoskodott, hogy tudását Előd a legősibb kútból merítse, ősei minden mondáit megismerje és olvasni tudjon a sorok között. Az isteni üzenetet csak így érthette meg. Keményen megülte a lovat a fiatal kora ellenére és az íjjal is holtbiztosan bánt. Tisztelte Üstengeri íratlan törvényeit, óvta teremtményeit. Ekkor Réka már új életet hordott a szíve alatt és Előd után hét évre újra fiúnak adott életet. Hálások voltak Üstengrinek és megértették, hogy jól végezték az ég Ura által rájuk bízott cselekedetet.

Réka és Csaba élete folyamán két fiúgyermeknek adott életet. Becsületes és tisztességes harcosokat neveltek belőlük. Átadták a szeretetet, az istenhitet és az ősök bátorságát. Csodálatos harcosokká váltak, apák lettek és az otthonról hozott tudásukkal és szeretetükkel nevelték gyermekeiket, mert tudták, hogy egy nemzet csak akkor maradhat fenn, ha erősek a gyermekek és Üstengeri áldása van rajtuk.

Még ma is élnek, és soha meg nem halnak.

Adj, király, katonát! Adj további olvasnivalót!

A Magyar Ifjúsági Tanács (MIT) idén is pályázatot hirdet olyan irodalmi művek megírására, amelyek az Áldás, népszerűség mozgalom célkitűzéseire igazodnak, és amelyek a már kilencedik éve zajló Adj, király, katonát! csoportos ifjúsági vetélkedők további forrásanyagai lehetnek.

Pályázati felhívásunk a diákoknak szól, egészen a 15 éves korosztályig.

A diákok a következő műfajokkal pályázhatnak: mese, novella, elbeszélő költemény. A pályázatban a pályázati mű műfaját meg kell határozni.

A pályamű terjedelmére vonatkozóan a következőket kell figyelembe venni: az írás ne haladhatja meg a 7000 leütést, vagy három A4-es oldalt.

A beküldött mű üzenetében az Áldás, népszerűség mozgalom eszméiségéhez, és az ennek kapcsán elindított Adj, király, katonát! vetélkedősorozat gondolatvilágához kell kapcsolódjon, úgy mint: a család érték, a gyerek Isten áldása, nagycsaládban élni jó, a testvéri összetartozás megélése stb. Mivel az Adj, király, katonát! vetélkedők a 10–15 éves korosztályt szólítják meg, így a beküldött művek érthetősége szempontjából is kérjük ezt figyelembe venni.

A nyertes, illetve jó pályamunkákat az Adj, király, katonát! 2015–2016-os szöveggyűjteményében közöljük, mely immár több ezer példányban jelenik meg, és Erdély-szerte több településen jut el ingyenesen a vetélkedőre benevezett gyerekekhez és felnőttekhez. A pályázaton való részvétel a beküldött mű megjelentetéséhez való hozzájárulását is magába foglalja!

A díjazás a következő: első helyezett 400 lej értékben részesül, a második helyezést elért versenyzőt könyvcsomaggal jutalmazzuk, míg a harmadik helyezést elért versenyző ingyenesen vehet részt a Hun táborban.

A pályaműveket elektronikus formában a következő címre várjuk: *mit@mitesek.net*.

Tartalomjegyzék

A hat hattyú • 5

A táncos-dalos kis pacsirta • 11

Szabolcska Mihály: Tiszteld a gyermeket • 18

Móra Ferenc: Szépen szóló muzsika • 19

Móra Ferenc: Néha a bő ködmön is szorít • 23

Gábor Felícia: Csángó vagyok (részletek) • 27

Lázár Ervin: A csodapatika • 31

Lázár Ervin: A fába szorult hernyó • 34

A Székelyföldi Legendáriumból

A Búcsúpad • 37

Hargita • 38

Istensegítség • 40

Thiel leánya • 42

Tündéerkert • 43

Az Adj további olvasnivalót! tavalyi nyerteseinek munkái
Gondos Borbála (Kézdivásárhely): A szegény asszony jutalma • 47

Gábor Lehel (Kissolymos): A szegény favágó • 50

Sánta Boglárka (Nagybacon): A fehér sólyom üzenete • 52

Adj, király, katonát! Adj további olvasnivalót! • 54

